LETO XIV., ŠTEV. 77

SLOVENSKI Poročevalec

Ljubljana, sreda, 1. aprila 1953

Cena 10 din

Direktor: Rudi Janhuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slovenske poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50-III., telefon 22-575 in 22-621 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tek. račun NB 601-»T«-163 — Mesečna naročnina 200 din

72750

Maršal Tito se je vrnil v Beograd

„V Veliki Britaniji smo se razgovarjali kakor enaki z enakimi“

Beograd, 31. marca. Predsednik republike Josip Broz-Tito, ki je sinoči ob 23. odpotoval s svojim spremstvom iz Splita, je prispel danes v glavno mesto Jugoslavije. Vso pot ga je veliko število ljudi najprisrčneje pozdravljalo.

Že od zgodnjega jutra na poti do Zagreba so ga z njiv, križišč in postajnih peronov pozdravljale velike množice ljudi. Po kratkih postankih in nekaterih prisrčnih besedah z ljudmi, ki so ga čakali na železniški postaji v Karlovcu, je maršal Tito nadaljeval pot v Zagreb, kamor je vlak prispel nekoliko po 9. uri.

Na zagrebški glavni postaji je predsednik republike sprejel v svojem vagonu zastopnike Sabora LR Hrvatske, Jugoslovanske ljudske armade, mestnega ljudskega odbora ter množičnih in družbenih organizacij, ki so mu sporočili pozdrave ljudstva Hrvatske, pripadnikov armade in prebivalcev Zagreba.

Na vmesnih postajah od Zagreba do Beograda so se povsod zbrale večje ali manjše skupine ljudi, pogosto z zastavami in transparenti. Na vsaki postaji, kjer se je vlak ustavil za nekoliko minut, se je maršal Tito skozi okno vagona razgovarjal s prisotnimi. Posebno prisrčen sprejem so mu priredili v Slavonskem Brodu in Vinkovcih, prav tako pa tudi v Mitrovici in Zemunu.

Na železniški postaji v Beogradu, kamor je vlak prispel popoldne, so ga sprejeli zastopniki naših najvišjih državnih ustanov in diplomatskega zbora.

Pred železniško postajo v Beogradu se je zbrala ogromna množica Beograjčanov, ki je predsednika republike sprejela z velikim navdušenjem. Maršal Tito je imel ob tej priliki tudi govor, v katerem je očrtal svoje vtise z obiska v Veliki Britaniji in ponovno poudaril željo Jugoslavije po ohranitvi miru in svoje neodvisnosti.

Beograd, 31. marca. Posebni vlak, s katerim se je pripeljal predsednik republike Tito s spremstvom, je točno ob 17. uri pripeljal na beograjsko železniško postajo. Trg bratstva in enotnosti pred železniško postajo je napolnilo nad 200.000 Beograjčanov, na peronu železniške postaje pa so bili zbrani državni vodje in diplomatski zbor.

Ko je izstopil iz vlaka, je maršal Tito sprejel raport poveljnika beograjske garnizije generalnega polkovnika Pavla Jakšiča, nakar je med sviranjem državne himne pregledal častno četo. Potem je stopil k državnim voditeljem in predstavnikom diplomatskega zbora ter vsakemu posebej stisnil roko. Navzoči so bili podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Aleksandar Rankovič, člani Zveznega izvršnega sveta Milovan Djilas, Moša Pijade in Peter Stambolič, državni sekretar za narodno obrambo generalni polkovnik Ivan Gošnjak z generali in admirali JLA, državni sekretar za notranje zadeve Svetislav Stefanovič, predsednik centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije Djuro Salaj in drugi predstavniki državnega, kulturnega in javnega življenja. Na železniški postaji je bil zbran skoraj ves diplomatski zbor v Beogradu. Navzoči so bili doajen diplomatskega zbora g. Philippe Baudet, veleposlanik Francije, sir Yvo Mallet, veleposlanik Vel. Britanije, g. Agah Aksel, veleposlanik Turčije, g. Spiros Kapetanides, veleposlanik Grčije in drugi.

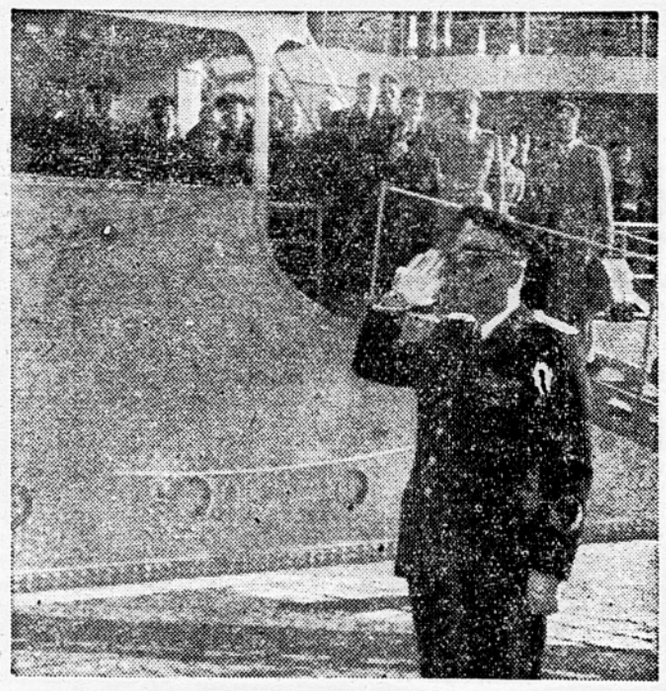
Maršal Tito je nato prišel na tribuno pred železniško postajo, kjer ga je množica Beograjčanov navdušeno in veselo pozdravljala.

Slavnostno zborovanje je začel sekretar mestnega komiteja ZKJ Srbije za Beograd Mihajlo Svabič, ki je, pozdravljajoč tov. Tita, dejal:

»Tovariši in tovarišice! Nad polne tri tedne sta skrb in pozornost naših ljudi spremljala tovariša Tita na poti v Veliko Britanijo. Vso radost in navdušenje Beograjčanov bi rad izrazil z vzklikom: »Dobrodošel, tovariš Tito!«

Nato je stopil pred mikrofon predsednik republike Tito. Množica mu je priredila veličastne manifestacije, ki so trajale več minut.

Maršal Tito je imel nato naslednji govor:

Maršal Tito med igranjem državne himne.

Govor maršala Tita v Beogradu

Tovariši in tovarišice! Dovolite mi, da vas najprej vse prisrčno pozdravim in se vam zahvalim za to veličastno zborovanje. Vračamo se iz Vel. Britanije in spremljajo nas prijateljske zavezniške želje britanskega naroda, ki je poln občudovanja do naše države in žrtev, ki jih je dala. V zavezniško Anglijo smo šli po tolikih letih odkar se je končala vojna, v času, ko je naše delo za utrditev prijateljskega sodelovanja z Veliko Britanijo že rodilo sadove.

Ne bom se spuščal, tovariši in tovarišice, v stvari, ki so vam že znane, kako smo se imeli tam, kako so nas sprejeli britanski narod in najvišji organi državne oblasti. Hotel pa bi poudariti eno stvar, o kateri sem že v Splitu govoril: da smo se to pot v inozemstvu razgovarjali kot enaki z enakimi. To nam je vlilo še več zaupanja v same sebe in to je pokazalo konec koncev, da je vztrajnost našega ljudstva za enakopravnost med velikimi in malimi državami deloma že dosegla uspehe. V Angliji gledajo na našo državo kot na zavezniško državo, na naše narode kot na narode, ki so skupno z Angleži in drugimi zavezniki dali največje žrtve v vojni, ki so mnogo trpeli, ki pa so se uprli vsakemu poskusu napada na neodvisnost in svobodo, tako med vojno kakor po vojni z Vzhoda.

Tam smo govorili v glavnem o vprašanjih, ki zadevajo naši dve državi, pa ne le o njih, pač pa tudi o utrjevanju miru na svetu, o mednarodnih vprašanjih. Prva važna točka našega razgovora je bila, kaj in kako naj storimo, da bi se zavaroval mir na svetu, da bi se v Evropi še bolj utrdilo zaupanje in onemogočil vsak napad.

Mene in moje tovariše je osebno seveda veselilo, da smo tam našli vse razumevanje našega stališča glede teh vprašanj. Glede vprašanja lokalne ali splošne vojne, ki je mnoge naše ljudi mučilo in o katerem so razpravljali tudi v mednarodni razpravi, po tisku, smo dobili zagotovilo od najvišjih državnih avtoritet v Vel. Britaniji, da lokalne vojne ne more biti. To je izjavil tudi predsednik vlade Churchill v svoji zdravici na neki večerji, ko je dejal: »Mi smo vaši zavezniki. Če bo naša zaveznica Jugoslavija napadena, bomo umirali skupaj z vami.« Zame in za vse nas je bila to slovesna prisega in to nam je dovolj. Niso nam potrebne podpisane pogodbe.«

In razume se, kadar se pride do te točke, da pride med dvema državama — med veliko državo, kakršna je angleška, in hrabrim ljudstvom četudi male Jugoslavije — do takih medsebojnih izjav in razumevanja, potem je vprašanje vojne pomaknjeno mnogo dalje, potem je nevarnost vojne zmanjšana v znatni meri. Bili bi srečni, če bi človeštvo danes odvrglo vse te razne malenkosti, ki vsak dan tarejo posamezne narode, ako bi zavzelo smer: ohraniti mir in če bi bili v tem vprašanju vsi čvrsto pripravljeni brez kakšnih pogojev reči: nam je potreben mir, mi smo proti vsaki agresiji, mi smo za mirno sodelovanje; mi smo izkrvaveli v pretekli vojni, zato hočemo mirno graditi to, kar je porušeno, in razen tega še novo. V tem vprašanju bodimo enotni, o drugem pa bomo sklepali na miren način.

To bi bila sreča za človeštvo. Reči morem, da so nam prav razgovori z odgovornimi državniki v Veliki Britaniji vlili še več čvrstega prepričanja, da moramo nadaljevati v svoji zunanji politiki v smeri vztrajnega boja in dela za okrepitev miru in sodelovanja z vsemi državami, ki žele mir, ki so proti agresiji. To je velik korak, ki smo ga tokrat napravili s svojim odhodom v London, in to pot bomo nadaljevali.

Reči morem, da smo tudi v drugih vprašanjih, recimo glede preventivne vojne, ki je prav tako za naše narode eden izmed zelo važnih problemov, v katerem se pojavlja vprašanje, kaj bo, ako bi nekega dne prišlo do preventivne vojne, ki bi se spremenila v splošno vojno — naleteli na soglasje odgovornih britanskih državnih funkcionarjev, to je na razumevanje, da je preventivna vojna zares nevarnost za splošno svetovno vojno in da se je treba zavarovati pred tem korakom, da je treba izvrševati razne ukrepe, ki morejo biti učinkoviti za ohranitev miru in s katerimi bi se mogli rešiti mednarodni problemi, ki so še nerešeni. Človeštvo jih more rešiti in nekega dne bodo morali oni, ki mislijo danes, da se brez orožja ne morejo rešiti sporna vprašanja, priti do prepričanja, da je prišel čas, ko se začenjajo obstoječa vprašanja med posameznimi državami urejati na miren način. Tovariši, tovarišice! Ko govorim o soglasnosti, na katero smo tamkaj naleteli, o tem popolnem razumevanju našega stališča glede vprašanj, kakršno je na primer vprašanje Atlantskega pakta itd., hočem poudariti, da imajo vsi, s katerim smo se razgovarjali — tako vojaški in državni funkcionarji kakor tudi drugi ljudje — isto stališče, kakršnega zavzemamo mi, namreč, da nam ni potrebno pristopiti k Atlantskemu paktu, da bi mogli učinkovito sodelovati pri obrambnih ukrepih, in da je glavno soglasje v načelnih vprašanjih, ki se tega tičejo, in v ukrepih, ki jih je treba izvršiti proti poskusom agresije.

Jugoslavija je danes v polnem razmahu svojega notranjega bujnega življenja in socialistične graditve. Tudi zunaj imajo razumevanje za razne težave, na katere zadevamo. Lahko rečem, da so se prevarali vsi, ki so domnevali, — v naši državi bolj kakor zunaj, in to maloštevilni nasprotniki našega socialističnega življenja, — da bodo na nas v Angliji izvajali kak pritisk in da bomo morali pristati na ene ali druge pogoje. Nobenega pritiska ni bilo tamkaj in če pričakujejo kakšen pritisk, bodo vsi prej pomrli, preden bo ta pritisk prišel. Ljudje razumevajo eno osnovno zadevo, tako državni voditelji kakor ljudstvo, da v državi, v kateri je ljudstvo tako monolitno strnjeno okoli svoje oblasti in kjer tako enotno manifestira svoje stališče o najvažnejših mednarodnih problemih, ne more biti besede, da se kakšnim rušilcem te enotnosti dovoli spletkariti in delati, kar hočejo, kajti mednarodni skupnosti narodov, ki žele mir, je potrebna močna, enotna Jugoslavija, a ne na znotraj razrvana z nacionalnimi ali kakimi drugimi vprašanji. In to naj bo pouk za vse v naši državi, ki upajo, da bo prišlo nekaj novega!

Tovariši in tovarišice! Mislili smo, da v Angliji preprost človek malo ve o Jugoslaviji. Na moje veliko veselje in veselje vseh nas pa moram reči, da mnogo vedo o nas, da vedo tudi, kaj smo storili med vojno in kaj delamo po vojni. Komu je bilo namenjeno to veličastno prijateljstvo, ki se je manifestiralo tam ob našem prihodu? Vam, narodom naše države, žrtvam, ki jih je dala naša država, kajti oni cenijo žrtve, ki so bile dane skupno za skupno stvar, da bi bilo človeštvo rešeno pred katastrofo.

Sedaj mi dovolite, tovariši in tovarišice, da se dotaknem vprašanja, ki zanima mnoge v tujini, gotovo pa tudi mnoge pri nas. Tudi nas so vprašali, kaj mislimo o tem, kaj bo po smrti Stalina, ali bo slabše, ali ne bo vojne, če bo morda bolje itd. Dovolite mi, tovariši, da izrazim o tem svoje osebno mnenje, ki sem ga že zunaj izrazil. Stalin je umrl. Jasno je, da smo imeli velike težave in da je prav od njega prišlo na nas največje v naši zgodovini, ko smo bili osamljeni, da so tedaj pod njegovim vodstvom sovjetski voditelji hoteli zadrobiti Jugoslavijo in jo podjarmiti, jo podrediti. Prepričan sem, da je hitro spoznal, da se je zmotil, da so se tudi drugi zmotili. Seveda nimamo navade, da bi o mrtvem nasprotniku govorili, da bi ga sedaj grajali, toda to so dejstva, zgodovinska dejstva, ki jih ni mogoče izbrisati. Toda bila je stvar, v katero smo jaz in mnogi moji sodelavci verovali, in sicer da dokler je bil Stalin živ, ne bi začel vojne, ki bi lahko privedla do svetovnega spopada, kajti v tem pogledu je bil pameten človek in se ne bi odločil zabresti v kaj takega. Toda on je z vso silo vodil hladno vojno, zlasti proti naši državi. Nastane vprašanje: kaj bo po njegovi smrti, sedaj ko so prišli novi ljudje, Malenkov in drugi v vodstvo? Mar ne bodo sedaj, ker so mlajši in temperamentnejši, delali kakih nepremišljenosti in morda zabredli v vojno?

Tu vam lahko izjavim: nisem prerok in ne morem prerokovati; toda na podlagi poznavanja ljudi in dejstev, na podlagi objektivnega vsestranskega presojanja lahko rečem, da ne verjamem, da bi to storili. Mislim, da bodo, videč da so sile miroljubnega sveta čedalje močnejše in močnejše, skušali vendar na kak način najti izhod iz zagate, v katero jih je spravila njihova povojna mednarodna politika. O tem sem prepričan. V Jugoslaviji bi bili srečni, če bi oni nekega dne priznali, da so grešili do naše države. Nas bi to veselilo. Čakali bomo, videli bomo.

Na drugi strani pa lahko povem, da nisem prepričan, da bodo kaj kmalu nehali s hladno vojno. Verjetno bodo z njo še nadaljevali. Toda, tovariši in tovarišice, vsaka hladna vojna, če je še tako draga, je mnogo in mnogo, tisoč in tisočkrat cenejša kot oborožena vojna, ki človeštvo lahko privede v katastrofo. Prepričan sem, da bodo nekega dne, ko bo doseženo ravnotežje v oborožitvi, ki je danes takorekoč že doseženo, (zlasti ekonomska zmogljivost je na strani miroljubnih držav) tudi ljudje na Vzhodu pravilno razumeli to in poiskali pot, da se najde izhod iz zagate, v katero so sami zabredli.

V Jugoslaviji lahko mirno gledamo v prihodnost. Danes smo seveda mnogo močnejši kot smo bili leta 1948, mnogo in mnogo močnejši v vsakem oziru. Naš ugled in naše pozicije v mednarodnem merilu, med miroljubnimi narodi, so se silno okrepili, ne glede na to, kaj razni pisuni v nekaterih državah pišejo iz sovražnih pobud proti nam, saj to ni odraz mnenja velikanske večine ljudi. Naša država se je silno okrepila in je dosegla do danes velikanski ugled v vsem svetu. Ko smo to videli v Londonu, sem globoko v svoji duši sklenil, da bomo z vsemi silami delali in varovali ta ugled, ki si ga je naša država pridobila, da bomo dosledni v svojem stališču do najvažnejših mednarodnih vprašanj, da bomo vedno pripravljeni reči, da smo, če bi prišlo kje do napada, na strani tistih, ki se bore proti napadalnosti.

Samo nekaj bi še hotel omeniti. Želel bi, da bi imeli pri nas ljudje malo več obzirnosti do interesov naše celotne skupnosti in manj lokalnih ali osebnih interesov. Ustvariti moramo iz naše socialistične skupnosti, iz skupnosti, ki jo sestavlja nekoliko narodnosti, čvrsto, enotno državo, ki ne bo predstavljala samo na zunaj monolitno skalo, nepremagljivo trdnjavo, temveč bo tudi na znotraj močna. Mnogokaj imamo še storiti. Ni nam lahko, tarejo nas mnoge skrbi. Imamo še mnogo in mnogo težav. Se vedno dobivamo in je potrebno dobivati pomoč od zunaj, toda mi moramo to pomoč, ki jo dobivamo, izkoristiti tako, da bodo tisti, ki dajejo pomoč, videli, da so jo dali ljudem, ki so to pomoč uporabili za splošno dobro ljudstva, da so dali pomoč v dobre roke. Medtem pa si moramo v prvi vrsti sami pomagati. Naša država in naši ljudje so ustvarili toliko, da moremo graditi dalje. Mnoge in mnoge tovarne že obratujejo. Imamo že podlago, s katere moremo iti krepko naprej, da pomagamo sami sebi in da pridemo v tak položaj, da bomo pomagali tudi tistim izven naše države, ki jim bo pomoč potrebna. Želimo pričakujemo ta čas, ko bo Jugoslavija mogla pomagati tistim, ki jim je pomoč potrebna.

Tovariši in tovarišice! Moralnopolitična enotnost naših narodov je zares krepka in enotna. Pozivam delovne ljudi, zlasti na vasi, naj gledajo predvsem interese skupnosti. Naša oblast prisluškuje vedno glasu ljudstva in ne gre nikdar proti temu glasu. Kadar vidimo, da ogromna večina ljudstva z nečem ni zadovoljna, kar pomeni, da ne gre vse tako, kakor bi bilo potrebno, in da moramo izpremeniti to ali ono, smo tudi izpreminjali, nikdar pa nismo izpreminjali osnovnih pravic. Potrebno je samo popraviti napake, do katerih v delu lahko pride, zlasti v tako zapletenem državnem sistemu, v katerem je bila doslej v državnih rokah osredotočeno vse gospodarstvo in vse drugo. Zato smo stopili na pot decentralizacije, stopili smo na pot izročanja tovarn v upravljanje delavcem, na pot izročanja iz državnih rok v roke ljudstva tako, kakor je to v socialistični družbi potrebno.

Na koncu, tovariši in tovarišice, bi vam hotel povedati in s tem končati: Verujem, da bo to naše potovanje in rezultati tega potovanja in onega, kar smo videli (veste pa, da je mnogo tega), še bolj okrepilo enotnost naših narodov, še bolj pokazalo lik posameznih narodov v njihovi pravi luči in povzročilo, da naši narodi ne bodo smatrali, da je v kaki državi zaradi nekakšnih gobezdačev proti nam frontalno sovraštvo, temveč da cenijo in upoštevajo ljudstvo, ki prav tako dela, se trudi in žrtvuje, kakor tudi mi sami.

S tega mesta se še enkrat zahvaljujem vam in vsem narodom naše države za vso brezmejno skrb, ki ste jo izkazovali ves čas našega potovanja tja in nazaj.

Naj živi naša Federativna ljudska republika Jugoslavija!

Konec govora maršala Tita, ki ga je pogosto prekinjalo dolgotrajno odobravanje, je bil sprejet z dolgotrajnim vzklikanjem maršalu Titu.

Zatem se je maršal Tito v spremstvu svoje soproge odpeljal skozi gost špalir navdušenih Beograjčanov v svoj dom v Užički ulici.

Ves Split je bil slavnostno okrašen. Poleg signalnih zastavic ob obali in državnih zastav na vseh hišah so postavili na valobran velik slavolok z napisom »Dobro došao«

Začel se je popis prebivalstva

Priprave za popis prebivalstva so končane. Pretekli teden so se vršili seminarji popisovalcev na občinah in razdeljeno jim je bilo popisno gradivo. 30. in 31. marca so popisovalci raznašali popisno gradivo po gospodinjstvih. Danes, 1. aprila se je pričel sam popis, ko popisovalci hodijo po hišah in prevzemajo popisne obrazce, oz. jih sami izpolnjujejo. Popis bo trajal tri dni, t. j. 1., 2. in 3. aprila.

Popis se je pripravljal v zveznem in republiškem merilu leto dni. Na terenu, po okrajih, mestih in občinah, pa potekajo priprave že več kot pol leta, intenzivno pa zadnje tri mesece.

V popis gremo lahko z zaupanjem v uspeh, ker so vse popisne komisije vložile v priprave mnogo truda in izvršile postavljene naloge.

Naj na kratko povzamemo izvršeno delo v zvezi s popisom. Po izvršeni začasni numeraciji hiš je bil izdelan seznam vseh krajev z označenimi hišnimi številkami. Izdelane so bile občinske skice z vrisanimi hišnimi številkami, ki so služile za določitev popisnih okolišev. Za vsak popisni okoliš so bile izdelane prostoročne skice za orientacijo popisovalcem. Občinske popisne komisije so izbrale za svoje območje popisovalce, ki so po svoji sestavi dokaj dobri. Tiskano je bilo obsežno popisno gradivo s popisnimi obrazci, navodili, plakati itd. ter pravočasno dostavljeno občinskim popisnim komisijam. Instrukcije okrajnih in občinskih popisnih komisij ter instruktorjev so bile uspešno zaključene. Tudi seminarji popisovalcev na občinah so bili v večini primerov dobro vodeni in so usposobili popisovalce za popis.

Da bi bili zagotovljeni odgovori na gospodarska vprašanja v popisnici, so morale uprave podjetij za vsako zaposleno osebo izpolniti poseben pomožni list. Vse začasno prisotne osebe, vojaki, zaporniki itd. so morali izpolniti pomožne popisnice, ki služijo pri popisu kot osnova za vpis odgovorov v popisnice. Brez pomožnih popisnic bi dajali v njihovih gospodinjstvih bolj netočne odgovore.

Popisne komisije in instruktorji so dobili podrobna tiskana navodila, sproti pa so bile informirane o vseh problemih v posebnih biltenih za popis prebivalstva, ki jih izdaja republiška popisna komisija. V tem biltenu so bila podana praktična navodila za delo popisnih komisij, instruktorjev in popisovalcev. Seznanjanje prebivalstva s popisom in agitacija za dobro izvedbo popisa je bila zlasti živahna v tisku in radiu. Prebivalstvo se je tako lahko do podrobnosti seznanilo s samim popisom.

Kjer so se pojavile pomanjkljivosti in nezadostne priprave za popis, je republiška popisna komisija sproti intervenirala, ker je imela pregled nad celotnim delom na terenu na osnovi poročil republiških instruktorjev, in okrajnih popisnih komisij.

V sedanjem trenutku, ko se je začel popis prebivalstva, se obračamo na prebivalstvo, da daje kar najboljše in najbolj točne odgovore popisovalcem, oz. da sami točno izpolnijo popisne obrazce. Posameznim popisanim osebam bodo pri nejasnih primerih dajali popisovalci podrobna pojasnila, oz. se bodo obračali za odgovore na občinsko popisno komisijo.

Zavedati se moramo, da predstavljajo podatki, ki jih dajejo popisane osebe, uradno tajnost, ki jo morajo popisovalci strogo čuvati. Podatki so namenjeni zgolj statističnim svrham za sestavo raznih pregledov o številčnem stanju prebivalstva in o njegovi sestavi po najrazličnejših znakih.

Prebivalci naj dobro premislijo odgovore, pripravijo potrebne dokumente, da jih pokažejo popisovalcem. Kajti le točni odgovori jamčijo kvaliteto podatkov.

Prebivalci naj dobro premislijo, ali so zajeli v skladu z navodili v popisnih obrazcih vse člane gospodinjstva in ali so pravilno označeni kot trajno prisotni, kot začasno odsotni ali kot začasno prisotne osebe. Le tako nam bo zajamčena popolnost zajetja prebivalstva.

Osnova za uspešno izvedbo popisa je podana. Od samega prebivalstva pa je sedaj odvisno, da bo popis res kvalitetno izveden. Saj bodo s tem le koristili naši socialistični skupnosti, ki bo dobila s podatki o sestavi prebivalstva v FLRJ solidno osnovo za vodenje gospodarske in socialne politike in za nadaljnjo socialistično izgradnjo. K. V.

Za delavsko samoupravljanje na železnici

Danes popoldne so imeli člani sindikalne podružnice ljubljanske kurilnice množični sestanek, na katerem so pretresali vprašanje delavskega samoupravljanja na železnici. V razpravi, ki je bila zelo živa, so posamezni tovariši pokazali na vrsto napak in nepravilnosti, ki izvirajo v glavnem vse iz birokratskega in centralističnega vodenja in upravljanja naših železnic. Protestirali so proti zavlačevanju uvedbe delavskega upravljanja na železnicah, na čigar predlogu dela posebna komisija pri Glavni direkciji železnic v Beogradu že skoraj dve leti, a se še ni premaknilo z mrtve točke. S sestanka so poslali pismo predsedniku Republike tovarišu Titu, v katerem ga seznanjajo s svojo borbo za samoupravljanje železniških podjetij. Podrobnejše poročilo bomo objavili jutri.

Kam plove Italija?

Zadnja epizoda v rimskem senatu je značilna zaradi več vzrokov: prvič — je bila to najdaljša seja, kar jo pomni italijanska parlamentarna zgodovina; trajala je namreč nepretrgano od četrtka do sedelje, torej skupaj 77 ur.

Drugič — je pokazala do kakšne stopnje se je razvila italijanska »demokracija«; splošni pretep, medsebojno obmetavanje senatorjev s tintniki in stolicami, kričanje in zmerjanje, dejansko obračunavanje, ki ga je najbolj občutil minister Pacciardi, in omedlevica predsednika senata Ruinija, ki se je preutrudil z muritvijo razgretih senatorjev — vse to je zelo značilna slika italijanskega političnega življenja, pa naj si bo na ulicah ali pa v zbornici najvišjega zakonodajnega telesa.

Tretjič — kaže očitno nemoč italijanske »levice«, ki jo predstavljajo kominformovci in Nennijevi »socialisti«. Že pred glasovanjem v poslanski zbornici se je pokazalo, da se je vsa taktika »leve opozicije« osredotočila na vprašanja procedure; še bolj je to postalo očitno z obstrukcijo in zavlačevanjem, s katerim so Togliattijevi in Nennijevi poslanci hoteli onemogočiti izglasovanje novega volilnega zakona. Stavka, ki so jo po vladni zmagi v senatu hoteli vprizoriti »opozicionalci« ni uspela, ker še enkrat dokazuje, da je kominformovska stranka zaradi svoje agenture prosovjetske in protiitalijanske politike ter zaradi »nacionalističnega« taktiziranja — posebno glede tržaškega vprašanja — zgubila zaupanje pri italijanskih množicah, kar gre seveda predvsem na škodo naprednih teženj italijanskega delovnega ljudstva.

In četrtič — novi volilni zakon vodi Italijo v popolno odvisnost od De Gasperijeve klerikalne stranke, se pravi pod še močnejši pritisk Vatikana in najreakcionarnejših tokov v italijanski politiki.

V Rimu govorijo, da bodo nove volitve razpisane za mesec junij. V novi poslanski zbornici ne bo več 574 poslancev, pač pa 590, od katerih dobi 380 sedežev avtomatično tista stranka ali koalicija strank, ki zbere pri volitvah več kot 50% glasov. To pomeni, da bi že 50% glasov omogočilo 64% sedežev v parlamentu. Če nobena stranka ali koalicija ne bi dosegla 50% glasov, potem bi 590 sedežev razdelili po proporcionalnem sistemu. Isto bi se zgodilo, če bi neka stranka ali koalicija strank že sama po sebi zbrala 65% vseh oddanih glasov.

De Gasperi je po »zmagi« v senatu, ki je bila spretno pripravljena in zrežirana, izjavil, da so pogoji za njegovo »zmago« na volitvah ugodni, kajti krščanski demokrati bodo šli na volitve skupaj z republikanci, liberalci in »socialisti« desnega krila, ki jih vodi Saragat.

Toda izgledi za to »zmago« bi se brž zmanjšali, če bi »levi opoziciji« uspelo preprečiti volilno udeležbo: čim bi glasovalo manj kot 85% vpisanih volilcev, je malo verjetno, da bi De Gasperi in njegova druščina dobili potrebnih 50% glasov. V tem primeru bi upanje na »trdno vlado« šlo po vodi. De Gasperi bi ne mogel sestaviti »trdne vlade« razen, če bi sprejel med ministre »desno opozicijo«, t. j. monarhiste in fašiste!

Slej ko prej se bomo morali k tem razmeram v italijanski notranji politiki še povrniti, predvsem glede na odnos političnih sil in na položaj italijanskega delovnega ljudstva, ki se je sedaj znašlo na nakovalu med klerikalno diktaturo in kominformovsko propagando. Čeprav se bo De Gasperi za nove volitve potrudil spet vpreči ves vatikanski stroj — od duhovščine do menihov in nun, — vendar njegov »volilni program« slej ko prej ne bo slonel na notranjepolitičnih in gospodarsko-socialnih geslih (ker pač teh nima!), pač pa se bo vsa volilna gonja spet usmerila na podžiganje nacionalističnih strasti, predvsem v zvezi z »italijanstvom« Trsta in z zunanjepolitičnimi gesli, kot so Atlantski pakt, tristranska obljuba, nekoliko morda tudi «združena mala in katoliška Evropa« in na podžiganju imperialističnih apetitov, med katere spada v prvi vrsti balkansko področje.

Priprave za takšno volilno akcijo so že danes zaznavne. Vzemimo za primer samo gonjo, ki jo je ves italijanski tisk skupaj z rimsko diplomacijo sprožil proti Balkanskemu paktu. De Gasperijevim polstikom ne gre v račun, da so se Jugoslavija, Grčija in Turčija sporazumele in sklenile voditi koordinirano politiko in strategijo na Balkanu. Še pred sklenitvijo Balkanskega pakta so bili vsi napori italijanske diplomacije usmerjeni v to, da bi »prepričali« vsaj Grčijo, naj ne privoli v sodelovanje z Jugoslavijo in Turčijo. Po popolnem neuspehu te akcije se je vsa italijanska propaganda vrgla na delo, da zaneti nezaupanje med balkanskimi zavezniki; v ta namen naj bi služilo predvsem »poročanje« o Albaniji in o jugoslovanskih »namenih« nasproti albanski državi, s čimer so hoteli vznemiriti nekatere atenske kroge, ki jim ni vseeno, kakšne so razmere v Albaniji danes in kakšne bodo lahko jutri. Upoštevajoč predvsem te grške težnje, si italijanska diplomacija prizadeva, da bi prikazala, kako je »tržaško vprašanje« neposredno povezano z »albanskim vprašanjem«, ki so ga ustvarili posebej za intrigiranje ne zgolj v Albaniji, pač pa na vsem balkanskem polotoku.

To je torej eno izmed vodilnih gesel, ki ga sedaj pripravlja italijanska vlada za bližnje volitve, pri katerih se nadeja izvojevati »absolutno zmago«.

Da se volilna kampanja fašistov in monarhistov ne bo bistveno razlikovala od De Gasperijeve »zunanjepolitične« gonje, si lahko že vnaprej predstavljamo. Zdi pa se nam, da v sedanji politični zmedi, ki vlada v Italiji in h kateri sta precej pripomogla i Togliatti i Nenni, tudi »leva opozicija« ne bo v svojih geslih stala daleč proč od najbolj nacionalistično-imperialističnih gesel neofašistov in Vatikana: Trst naj bi bil za volivce glavna vaba, Balkanski pakt pa je trn v peti prav toliko Moskvi in njegovi agenturi v Italiji kot De Gasperiju in njegovim pristašem! V Italiji so torej vsi »enotni«, čeprav se zaradi »procedure« prav po italijansko pretepajo, kričijo in se zmerjajo.

Vsekakor pa je italijanska »demokracija« zelo interesantna zadeva in volitve bodo to zanimivo sliko najbrž okrasile še s kakšno posebnostjo ... — sic

Presenetljiva ponudba korejskega premirja

V 48 urah se bo izkazalo, kaj je resnica in kaj samo propaganda — Prvi sestanek oficirjev za zvezo v Pan Mun Jomu

Tokio, 31. marca (AFP). Vrhovni poveljnik sil Združenega poveljstva na Koreji general Mark Clark je izjavil danes, da deli mnenje Kitajcev in Severnih Korejcev, da bo zamenjava bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov morda omogočila mirno rešitev celotnega vprašanja vojnih ujetnikov. Izrazil je pripravljenost za to, da oficirji za zvezo Združenega poveljstva čimprej navežejo stike z oficirji za zvezo severne delegacije in se dogovore za nadaljevanje pogajanj. Vse to je izrazil v pismu, ki ga je poslal vrhovnemu kitajsko-severnokorejskemu poveljstvu.

Na današnjem sestanku oficirjev za zvezo obeh vojskujočih se strank na Koreji so zastopniki Severnih potrdili prejem pisma poveljnika Združenega poveljstva generala Clarka in izjavili, da bo pismo izročeno. Na setanku niso govorili o nobenem drugem vprašanju. Glavni oficir za zvezo Združenega poveljstva polkovnik Carlock je izročil poverilna pisma. Oficirji za zvezo niso določili dneva za prihodnje srečanje. Vrhovni poveljnik Združenega poveljstva general Clark je prispel danes z letalom na Korejo in izjavil, da je pripravljen za nadaljevanje pogajanj o premirju, brž, ko bo končana zamenjava bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov.

Ameriški uradni krogi poudarjajo, da se bo prihodnjih 48 ur pokazalo, **če Kitajska in Severna Koreja zares želita konec vojne na Koreji, ali pa je vse skupaj samo propaganda.**

Danes bodo imeli v Beli hiši posebno sejo nacionalnega sveta varnosti, ki jo je sklical predsednik Eisenhower. Sekretar za tisk v Beli hiši je izjavil, da ni izključeno, da bodo na tej seji začeli razpravo o sklenitvi miru na Koreji ter govorili o drugih važnih vojaških in diplomatskih vprašanjih.

V krogih Združenih narodov resno proučujejo ponudbo Ču En Laja. V teh krogih opozarjajo na Malikovo izjavo leta 1951, ki je privedla do pogajanj v Pan Mun Jomu, hkrati pa dala **severnokorejskim silam možnosti, da so se oddahnile in okrepile. Združeni narodi bodo** za sedaj prepustili vojaškim strokovnjakom ukrepanje glede kitajske ponudbe. Ker Generalna skupščina OZN zadnje dni ni proučevala korejskega vprašanja, računajo, da bo predsednik skupščine Pearson zahteval nekatera pojasnila glede kitajske ponudbe. Nekatere delegacije menijo, da bi morali korejsko vprašanje takoj postaviti na dnevni red političnega komiteja.

Zastopnik mednarodnega odbora Rdečega križa v Ženevi je izjavil danes, da je odbor pripravljen pomagati pri repatriaciji vojnih ujetnikov, če bosta to zahtevali obe nasprotni strani. Odbor bi po besedah tega zastopnika lahko poslal nevtralne opazovalce in zdravnike, da bi podprli repatriacijo z ladjami, vlaki ali na nevtralnem ozemlju, ki bi bilo določeno za zamenjavo ujetnikov. To delo mednarodnega odbora Rdečega križa bi bila v skladu s tretjo ženevsko konvencijo iz leta 1949.

Ženeva, 31. marca (Reuter). Liga društev Rdečega križa je poslala vojskujočima se strankama na Koreji brzojavke v katerih izraža upanje svojih 100 milijonov članov, da bodo našli pot za uspešno repatriacijo bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov v skladu z določili Ženevske konvencije. Brzojavke so bile poslane poveljniku oboroženih sil Združenih narodov na Koreji generalu Clarku in severnokorejskemu zunanjemu ministru, da bi jih izročila vrhovnemu poveljniku severnokorejskih oboroženih sil Kim Ir Senu in kitajskemu poveljniku generalu Peng Te Huaju.

Zastopnik Lige društev Rdečega križa je izjavil, da je ta organizacija pripravljena olajšati zamenjavo bolnih in ranjenih ujetnikov, če bi obe vojskujoči se stranki zahtevali njeno pomoč.

Tokio, 31. marca (AFP). Danes dopoldne so se sešli v Pan Mun Jomu oficirji za zvezo Združenega poveljstva s kitajskimi in severnokorejskimi predstavniki. Na sestanku bodo obravnavali vprašanje zamenjave bolnih in ranjenih ujetnikov. Oficirji za zvezo Združenega poveljstva bodo na tem sestanku predložili seznam svojih bolnih in ranjenih vojnih ujetnikov v severnokorejskih ujetniških taboriščih in seznam kitajskih in severnokorejskih ujetnikov v taboriščih Združenega poveljstva. Predstavniki Združenega poveljstva bodo prav tako predložili načrt o zamenjavi v najkrajšem roku in izročili nasprotni delegaciji pismo vrhovnega poveljstva Združenega poveljstva, čigar besedilo še ni bilo objavljeno.

Washington, 31. marca. Tu so se pričeli razgovori med zastopniki vlade ZDA ter diplomatskimi predstavniki Velike Britanije in drugih članic Britanske skupnosti narodov glede odgovora na kitajske predloge v sklenitev premirja v Koreji. O razgovorih obveščajo tudi druge države, ki sodelujejo s svojimi četami v vojski OZN v Koreji.

Britansko poročilo pravi, da izjava Ču En Laja očividno kaže, da je pristal na prostovoljno repatriacijo vojnih ujetnikov. Več točk vČu En Lajevi izjavi pa je še potrebna pojasnil. Izjava zunanjega ministrstva ZDA pravi, da vlada ZDA želi, da kitajska vlada svoje predloge stavi v okviru pogajanj za premirje v Pan Mun Jomu, ne pa samo po radiu, ker bi sicer lahko ti predlogi imeli samo propagandni značaj. — Današnje časopisje in radio v ZSSR sta v celoti objavila izjavo Ču En Laja o korejskem premirju.

Zahteva občinskega sveta v Nabrežini

Trst, 31. marca (Tanjug): Občinski svet v Nabrežini je sprejel resolucijo, ki zahteva od angloameriške vojaške uprave, da brezpogojno prepove vstop v cono A STO vsem sumljivim osebam, ki prihajajo iz Italije, zlasti pripadnikom nasilnih političnih organizacij ter da prepove, da bi bila v coni kakršna koli predavanja takih organizacij, ki se vedno končajo z nemiri in izgredi.

Nabrežinski občinski svetniki opozarjajo tudi na dejstvo, da tržaške oblasti do sedaj niso našle in obsodile tistih, ki so med fašističnimi demonstracijami 8. marca vrgli bombo in ranili nad 20 oseb. Oblasti tudi niso odgovorile na vprašanje, po čigavem nalogu je bila vržena ta bomba in komu je bila namenjena. Resolucija zahteva, da so krivci kaznovani ne glede na to, če so na ozemlju sosedne Italije.

V zvezi z vprašanjem novega predsednika conskega sveta sodi nabrežinski občinski svet, da je treba tako conski svet kot predsednika izvoliti na svobodnih volitvah. Predsednik mora biti Tržačan, ki zna slovensko in italijansko, podpredsednik pa bi moral biti vsekakor Slovenec.

Predsednik Libanona na obisku v Iraku

Bagdad, 31. marca (AFP). Predsednik Libanonske republike Kamij Šamum je že več dni na obisku v Iraku. Razgovarjal se je z najvišjimi iraškimi predstavniki o položaju na Srednjem vzhodu, zlasti pa o nadaljnjih odnosih med obema državama. Predsednik Šamum je izjavil, da so arabske države pripravljene sodelovati s Turčijo na temelju spoštovanja vzajemnih koristi. Prav tako sodi, da bi bilo še prezgodaj govoriti o sestanku med voditelji arabskih držav, na katerem naj bi proučili splošne arabske probleme. Za današnje razmere zadostujejo po njegovem mnenju sedanji stiki med prestolnicami arabskih držav.

Ustavne spremembe v Egiptu

Kairo, 31. marca (AFP). Egiptovska ustavodajna podkomisija je predlagala, da bi volili predsednika egiptovske republike vsaka 4 leta, njegov mandat pa se ne bi mogel več obnoviti. Predlog te podkomisije bodo najprej predložili splošni komisiji, večina v ustavodajnem svetu pa ga mora potrditi, preden bo besedilo predloga dokončno. Podkomisija proučuje možnost, da bi ustanovili parlament in senat. Po predlogu naj bi 20 senatorjev in 240 poslancev izvolili na volitvah. Predlog pa omogoča tudi izvolitev določenega števila zastopnikov visokih državnih ustanov in sindikatov.

Aretacija nacističnega funkcionarja

Rim, 31. marca (Tanjug): V Rimu so prijeli nacističnega funkcionarja in znanega vojnega zločinca iz minule vojne Horsta Wagnerja. V Italiji je živel pod napačnim imenom Peter Ludwig. Bil je baje dopisnik nekaterih argentinskih časopisov. Aretiran je bil na zahtevo zahodnonemškega veleposlaništva v Rimu.

Predolga avstrijska vladna kriza

Dunaj, 31. marca. — Dunajski dnevnik »Wiener Kurier« je te dni poročal, da hočejo britanski politični krogi izrabiti avstrijsko vprašanje za preizkušnjo v zadnjih dneh na razne načine izražene sovjetske miroljubnosti in popustljivosti. Britanski pooblaščenec za razgovore štirih velesil v Avstriji Harrison, se je že sporazumel z ameriškim in francoskim predstavnikom, da bi na prihodnji seji zavezniškega nadzorstvenega sveta spet razpravljali o Avstriji ter od sovjetskega predstavnika zahtevali, naj z dejanjem dokaže, da ne nasprotuje avstrijski samostojnosti. To bo že 260. konferenca zavezniškega nadzorstvenega sveta, ki bo razpravljala o Avstriji. Baje bodo konferenco že v kratkem sklicali in bo na njej potek gotovo zelo neugodno vplivalo, če do takrat še ne bo rešena avstrijska vladna kriza.

Ta kriza ni samo predolga, temveč tudi nevarna za Avstrijo in za njen ugled v mednarodnem svetu. Parlamentarne volitve 22. februarja so bile s svojim izidom najboljša zaupnica že osem let trajajoči vladni koaliciji socialistične in ljudske stranke. V zahodnih državah so ta izid tolmačili in pozdravljali kot najodločnejšo avstrijsko odklonitev vseh nakan od leve in desne — od kominformovcev in od nacistov. Dokler je pogajanja za sestavo vlade vodil bivši kancler ing. Leopold Figl, ki uživa tudi v tujini sloves realnega politika in prijatelja sporazuma ni še nihče mislil, da bi utegnila Avstrija kreniti na nevarno pot, čeprav so predstavniki ljudske stranke govorili o sodelovanju z neonacistično zvezo neodvisnih. Ko je inženir Figl odložil svoj mandat za sestavo vlade, pa se je položaj zelo spremenil in ves demokratičen svet se je začudeno vpraševal, kako se ujema prizadevanje za sodelovanje v vladi z neofašistično stranko z glavno točko objavljenega programa za sestavo nove vlade, ki je poudarjal »združitev vseh sil, ki se zavzemajo za neodvisno avstrijsko državo.«

V Veliki Britaniji, ZDA, Franciji in tudi v Zahodni Nemčiji ne morejo razumeti, da bi bile take konstruktivne sile tudi tisti avstrijski politiki, ki so med volilno agitacijo govorili o 80 milijonih nemškega ljudstva ter celo poudarjali, da je bil Hitler boljši Nemec kot mnogi avstrijski ministri. S svojim prizadevanjem po sodelovanju v vladi z Zvezo neodvisnih je Avstrijska ljudska stranka zapravila v demokratičnem svetu velik del svojega ugleda, ki si ga je pridobila med osemletno koalicijo s socialisti. *Če bo pri tem prizadevanju vztrajala in če do 260. konference o Avstriji ne bo obnovljena stara koalicija, bo seveda tudi 260. konferenca brez vsakega uspeha, ker bodo imeli predstavniki ZSSR najboljši povod za svojo staro trditev, da imajo v Avstriji še vedno nacisti veliko veljavo.*

— sg.

„Sreča za Francijo“- Thorez se vrača

Slavospev osrednjega glasila KP Francije, ki se ne ujema s stvarnostjo in z ugotovitvijo sovjetskega nadzorstva nad kominformovci Zahodne Evrope

Pariz, 31. marca. »Figaro« poroča, da sta vršilec dolžnosti generalnega tajnika KP Francije Jacques Duclos in tajnik političnega urada Auguste Lecoeur poslala v imenu tajništva KP Francije vsem tajnikom federalnih partijskih organizacij okrožnico v zvezi z bližnjo vrnitvijo Thoreza v Francijo. V okrožnici je rečeno, da so laži buržoaznega tiska, zlasti o dozdevnih nesoglasij odjeknile ne le med neorganiziranimi delavskimi množicami, temveč tudi med partijski aktivisti. Okrožnica dolži voditelje osnovnih in federalnih partijskih organizacij, da niso v zadostni meri pojasnili pomen kritike in samokritike, zaradi česar so se množice precej ohladile do partije.

»Figaro« poudarja spričo tega, da ta okrožnica potrjuje mišljenje, da je bila vrnitev Thoreza nujna zaradi krize, ki je nastala tako v vrstah partijskih aktivistov kot med množicami, ki so pod vplivom propagande KP Francije.

Drugi tajnik KP Francije Auguste Lecoeur je te dni napovedano vrnitev generalnega tajnika Thoreza proslavil v osrednjem glasilu KP Francije »Humanité« s člankom, ki ima naslov »Sreča za Francijo«. V tem članku, ki je spisan v slogu pozdravljenja vsemogočnih oblastnikov, so tudi naslednje navedbe: »Nismo slabo delali. Stranka je svojo nalogo na fronti obrambe miru, neodvisnosti naroda in boljše bodočnosti delovnega ljudstva popolnoma izpolnila. Naš generalni tajnik se bo lahko prepričal, da je njegova stranka še vedno polna dinamike, zavednosti in tudi izvrstno organizirana. Že po tem, kako je stranka opravila z afero Marty-Tillon, se vidi, da je njena enotnost neuničljiva. Francoska komunistična stranka, prava Stalinova stranka, skovana od našega generalnega tajnika Thoreza, se posveča samo interesom delavskega razreda in vsega ljudstva.«

V najhujšem nesoglasju s tem hvalospevom pa je izjava M. Suslova, voditelja sovjetskega partijskega oddelka za Zahodno Evropo, ki je prišla v javnost po objavah kominformovskih glasil v drugih državah. Suslov je navedel naslednje vzroke za vrnitev Thoreza v Francijo: zmanjšanje števila članstva partije, poslabšanje vodilnega kadra, zmanjšanje števila naročnikov osrednjega glasila »Humanité« in ustanovitev večernega glasila »Ce Soir«, notranje težave, ki so zlasti v zvezi z zadevo Marty—Tillon, ter akcije francoske vlade, ki utegnejo ukiniti tudi imuniteto komunističnim poslancem.

»Humanité« še ne objavlja dneva Thorezove vrnitve, po vesteh kominformovskih listov drugih držav pa se bo Thorez vrnil v Francijo v nedeljo in spremila ga bo sovjetska zdravnica Davidova, ki pa prav gotovo ni samo zdravnica, temveč tudi pooblaščenka NKVD.

Nov poskus z atomsko bombo

Las Vegas (Nevada) 31. marca (AFP). Danes bodo v Yucca Flatu napravili tretji poskus z eksplozijo atomske bombe. Pri novem poskusu bodo sodelovala tudi letala in avtomobili, ne bodo pa udeležene čete. Komisija za atomsko energijo bo pri tej eksploziji izpostavila atomski radiaciji anesteziranе živali, ki jih bodo razvrstili na razne daljave od središča eksplozije.

Prvi atomski avto že vozi

Dunaj, 31. marca. (EBP). Na Dunaj sta prispela danes francoski znastvenik g. Jacques Tuelon in mehanik Vincent Lemoque s prvim avtomobilom na atomski pogon. Avto je izdelan s posebnimi zaščitnimi ploščami, ki varujejo vozače in okolico pred izžarevanjem atomskih žarkov. Francoza Tuelon in Lemoque sta s prvim atomskim avtomobilom že prepotovala pot Pariz — Bruxelles—Haag—Hamburg — Bon — München—Dunaj. Nameravata prevoziti še Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo in Perzijo, nato pa z ladjo odpotovati v ZDA. V Jugoslavijo bosta prišla v prihodnjih dneh.

Stavka tržaških pristaniških in tovarniških delavcev

Trst, 31. marca. Tržaški pristaniški in tovarniški delavci so izvedli včeraj stavko iz protesta proti sprejetju novega volilnega zakona v italijanskem senatu. Po mnenju delavcev je sprejetje tega zakona omenjevanje političnih in sindikalnih pravic in svoboščin ter pomeni uvod v nov sindikalni zakon, ki ga italijanska vlada pripravlja, in po katerem državni nameščenci ne bi imeli pravice stavkati. Mnogi italijanski zakoni veljajo tudi za Trst, čeprav Tržačani sploh nimajo pravice izraziti o tem svojega mnenja.

Takoj, ko se je začela stavka, so delodajalci v tovarni strojev združenih Jadranskih ladjedelnic nalepili opozorila, v katerih so grozili delavcem, da bodo proti njim uvedli ostre sankcije, ker menijo, da je stavka »politične narave«. Ta grožnja je vzbudila ogorčenje stavkujočih, saj so se delodajalci svojčas strinjali z zahtevo iredentistov, da se razglasi protijugoslovanska stavka zaradi cone B STO. Delodajalci so tudi privolili na stavko iz solidarnosti po lanskih marčevih neredih. Vodstvo delavske zbornice je včeraj podprlo delodajalce in pozvalo svoje člane, naj ne sodelujejo pri stavki.

Včeraj so v Trstu stavkale ponovno tudi delavke tobačne tovarne, ker jim delodajalci niso hoteli izplačati po 6000 lir kot predujem za bodoče poviške.

Medparlamentarna unija

Pariz, 31. marca (AFP). Svet medparlamentarne unije se bo 8. t. m. sešel v Monaku, da bi pripravil medparlamentarno konferenco v Washingtonu, ki bo zbrala delegate parlamentov 30 držav. Na dnevnem redu te konference, ki bo v začetku septembra, so tale vprašanja: parlamentarno nadzorstvo nad vodstvom zunanje politike, pravica narodov do neodvisnosti, tehnična pomoč OZN in mednarodna finančna pomoč. Medparlamentarna unija, v kateri so delegati parlamentov iz več kot 30 držav, ima nalogo delati za ohranitev miru, pri čemer si mora po teh parlamentih prizadevati, da bi mirno rešili najbolj pereča mednarodna vprašanja.

IVO PIRKOVIČ

PO SLEDOVIH RIMSKE VOLKULJE

21

15. septembra je presenetljiva novica zbudila Nemčijo iz spanja. Stari lisjak Schacht je baje vzkliknil: »Predstavljajte si, ministrski predsednik angleške svetovne države prihaja k temu gangsterju«.[18] Chamberlain leti nato še drugič v Evropo. Važna poročila češkega poslanika usmerjajo Angleži iz Londona v Prago »po naključju« skozi Nemčijo, skozi ušesa Göringovih prisluškovalcev. Hitler izsiljuje več in več. Na češko mejo pošlje Witzlebnovo drugo divizijo, ko sam v berlinski Športni palači z vranjim glasom slepari svet: »Nočem nobenih Čehov!«

Pred koncem septembra izdaja dozori in Chamberlain in Daladier hitita v nesrečni München, o katerem je celo nemški špijon Gisevius zapisal: »Izrazimo se rajši nekoliko stvarneje: Chamberlain je rešil Hitlerja«.[19]

V znameniti angleški knjigi je zato po pravici zapisano: »Španija ni bila poražena v Španiji, ampak v Londonu in Parizu, ker so tam zmotno mislili, da bo mogoče ohraniti mir tudi v primeru, če dobi Mussolini špansko vojno«.[20] To stvar pa potrjuje v svoji knjigi o španski vojni končno tudi Hitlerjev glasnik, Werner Beumelburg, ko pravi: »Septembra 1938 niso odločili v Münchenu le o Češkoslovaški, ampak o vsej Evropi in s tem tudi o Španiji«.[21]

S svojo potuho kalilcem mednarodnega miru je bil stari, lahkoverni Neville Chamberlain velika nesreča za Evropo in ves svet; zgodovina mu bo zamerila, da je dopustil, da je nemški blaznež s svojo münchensko »mirovno deklaracijo« njega in svet tako nespodobno potegnil za nos.

Ko je Neville Chamberlain tako odprl fašizmu v Evropi vrata, je šlo poslej naglo: uničenje španske republike do kraja; verolomna ugrabitev Avstrije, ki ji je Hitler za slepilo prej podpisal poroštvo meja; napad na Češko; poljski nož v hrbet Pragi zavoljo tešinske drobtinice; Sudeti; ogrski mrhovinarji; Memel; antikominterna; uničevanje Židov, ki morajo za začetek zbrati milijardo mark odkupnine; triumfi »plavolase bestije«; predvečer krvave žaloigre prestrašenega človeštva.

Italija in Nemčija sta Madridu nenehoma očitali rusko pomoč in ruske prostovoljce.

Slovenski prostovoljec Ivan Kreft, ki je marca meseca 1938 prišel kot topniški častnik na republikansko bojišče na Ebru, pripoveduje v svojih še neobjavljenih »Spominih ljudskega agitatorja« o bedni oboroženosti vladnih čet; pravi, da so bili topničarji brez topov, vojaški vlaki na bojišču in v zaledju brez obrambe proti sovražniku iz zraka. Republikanskih bombnikov ni Kreft nikoli videl, redki ruski lovci »muhe« pa so bili proti nemški zračni legiji in laškim Capronijem in Fiatom takrat že brez moči. Danes je namreč že dovolj pojasnjeno, da je republikanska vlada dobivala iz Rusije orožje le, dokler je imela zanj zlata, ki je skozi Marseille in Banque de France odtekalo v Moskvo, medtem ko Hitler in Mussolini nista sproti terjala plačila, ampak v Španijo nalagala obilne kapitale dolgoročno.

Odposlanstvo mednarodnega Odbora za nevmešavanje se je čudilo, ko ni na vladni strani našlo v bojnih črtah nobenih ruskih prostovoljcev, po katerih se je še posebej oziralo, in je tudi drugih tujcev naštelo komaj 25.000. Po sodbi prostovoljca Krefta jih v vladnih vrstah ni bilo nikoli več in so novi tujci sproti pokrivali komaj izgube v bojih.

Ruska vlada je pošiljala v Španijo le svetovalce, višje častnike v civilu; le-ti so se obdajali s »perevodčiki«, ki so med borci dobivali posmehljiv pomen skrivačev ali ljudi, ki niso za drugo rabo.

Zadržanja Moskve v španski državljanski vojni ni mogoče pojasniti drugače, kakor z njenim naukom, da se noben narod na svetu ni sposoben osvoboditi brez Rdeče armade. Saj tudi pozneje, v vojni, Rusija iz istih razlogov ni hotela podpirati osvobodilnih naporov Jugoslavije in še danes uči, da je tudi Jugoslavijo osvobodila izključno le njena armada. Zato se izogibljejo vprašanju, kdo je torej osvobodil Makedonijo, Črno goro, Dalmacijo, Slovenijo in večji del Srbije in Hrvaške, kakor tudi dejstvu, da je klavrno oborožena Jugoslavija brez tuje pomoči vezala trideset sovražnih divizij, to se pravi več kot angloameriška fronta v Italiji, in sorazmerno z velikostjo naroda približno toliko, kot sama Rdeča armada.

Veliki zločin nacističnega Berlina in Mussolinijevega Rima nad španskim narodom pa ima poleg tiste plati, s katero so se Nemci in Italijani vedno ponašali, še drugo, skrbno skrito in zapečateno, o kateri niso nikoli govorili in pisali: mislim delo Roattove Vojaške obveščevalne in Canarisove nemške tajne službe.

[18] Prav tam, str. 69.
[19] Prav tam, str. 76.
[20] Cassius (Michel Foot), »The Trial of Mussolini«, »Poročilo o prvem velikem procesu proti vojnim zločincem, ki se je vršil v Londonu neke dni leta 1944 ali 1945«, Golanz, London 1944.
[21] W. Beumelburg, n. n. m., str. 55.

Samo v upravljanju po celotnih kolektivih je

rešitev perečih vprašanj gradbenih delavcev

(Nadaljevanje in konec)

Na današnji stopnji gradbeništva bi bilo umestno postaviti vprašanje, kdo je lahko član kolektiva, ali delavci in uslužbenci, ki se preživljajo izključno z zaslužkom v gradbeništvu, ali tudi priložnostni delavci, ki žive bolj s svojo krpo zemlje, kakor s podjetjem, in ki prihajajo v poletnih mesecih na delo, z izključnim namenom, da si s tem zaslužkom izboljšajo življenjsko raven na svoji domačiji. Zrelejši kolektivi si v razpravah o tem vprašanju zamišljajo nekake pristopne izjave, v kateri bi pristopajoči član pristal tudi na pogoje pravilnika delovnega kolektiva. V teh pogojih pa pridemo do razpotja gledanj prvih in drugih. Recimo, pravilnik določa, da kolektiv zaradi pomanjkanja dela skrajša delovni čas ali pa da kolektiv dela v izmenah v zimski dobi. Priložnostni delavci bi se tem dolžnostim in pravicam gotovo odrekli, ali pa ne bi stopili v kolektiv. Če bi kljub temu ostali v podjetju, bi za te tudi nadalje veljalo do neke mere mezdno delo. Temu bi se za enkrat ne mogli izogniti, toda poudarjam samo za enkrat, kajti zgoraj navedeni pogoji v gradbeništvu bi vsekakor močno utrdili gradbene kolektive in pritegnili novih sil s podeželja, zlasti ljudi brez imetja, ki bi se navezali na kolektive z jasno perspektivo za svoj obstoj. Vsekakor bo zagotovljeni življenjski obstoj gradbenega delavca mnogo bolj privlačen, da bo pritegnil nove kadre, kakor pa podaljšan delovni čas, kakor si to zamišlja pisec omenjenega članka.

Nastaja vprašanje, do katere luknje naj morebitno gradbeni kolektivi v zimskih mesecih zategnejo pasove, če je ta izraz sploh umesten? Kje dobiti sredstva za zaslužek v tej dobi? Del zaslužka bo vsekakor mogoče kriti iz presežkov ustvarjenih v poletnih mesecih, seveda mislim brez podaljšanja delovnega časa. To bi celotne gradbene kolektive še bolj pritegnilo k poglabljanju v probleme gospodarjenja in jih podžigalo k odkrivanju notranjih rezerv, k štednji z materialom, kar dandanes pogrešamo še v marsikaterem podjetju, zlasti tam, kjer so odnosi in prevladuje mišljenje mezdnega dela. Nujno je, da prihaja pretežni del sredstev za kritje zaslužka v zimskih mesecih od opravljenega dela. S trditvijo — em —, da proizvodni proces v gradbeništvu v zimskem času v celoti ni izvedljiv, se strinjam, toda samo, da ni izvedljiv v celoti. Pri posvetovanju o tem vprašanju z raznimi gradbenimi strokovnjaki z dolgoletnimi izkušnjami sem dobil pri vseh isti odgovor, da je lahko mnoga gradbena dela izvajati tudi v teh kritičnih mesecih brez nevarnosti za kvaliteto dela in da so ta dela v zimskih mesecih nujna za brezhibno gospodarjenje v gradbenih podjetjih, kajti podjetja brez dohodkov v tej dobi ne morejo obstojati.

Dosedanji administrativni način oddaje gradbenih del, (ki zaenkrat še velja) ko se podjetja ne pogodijo z investitorji za celoten objekt, temveč dobe odobreno kvoto sredstev od 1. jan. do 31. dec., močno ovira organizacijo gradbenih del. Zaradi pogostih sprememb prioritet posameznih gradenj, nejasnosti nadaljnih kreditov in pomanjkanja tehnične dokumentacije, kar je izviralo iz naših gospodarskih težav, so prav v zimskih in pomladanskih mesecih nastopale občutne motnje pri razvijanju gradbenih del, da ne rečem, da so take in podobne razmere marsikje onemogočile gradbeni operativi za dalj časa pravilno orientacijo. Morda je tudi to zavedlo — em in njegove sodelavce, ko v svojem članku trdi, da dela v gradbeništvu v zimskih mesecih nikakor niso rentabilna za podjetje. Do določene mere so takih zaključkov krive tudi razmere, ki so jih povzročili prejšnji delovni odnosi na naših večjih gradbiščih. Podjetja zaradi pomanjkanja delovne na prioritetnih gradnjah namreč niso upoštevala odpovedi delovnega razmerja s strani delavcev. Namen teh ukrepov s strani podjetij je bil, da obdrže za vsako ceno delovno silo za prihodno sezono pa če smo jo čez zimo nujno rabili ali ne. Čez zimo so delavci hočeš nočeš ostali na gradbišču samo zato, da so se izognili posledicam. Povsem naravno je, da spričo takih razmer in odnosov ni bilo v zimskih mesecih tiste storilnosti, ki jo opravičeno pričakujemo dandanes, zlasti v primeru, ko se člani delovnega kolektiva zavedajo, da s tem delom ustvarjajo svoj lastni fond zaslužka in nujno je, da se tega tudi zavedajo. Vsestranska storilnost je odvisna od dejanskega upravljanja po celotnem kolektivu.

Gradbeni kolektivi pa teh nalog v celoti ne morejo sami reševati. Kar dosedaj ni bilo mogoče zaradi pospešene graditve ključnih objektov, bo, izvedljivo v bodoče, ko se bo gradbeništvo ustalilo, nujno pa je, da družba kot investitor upošteva težave gradbenih kolektivov. Za neovirano delo v gradbeništvu je predvsem potrebno, da se podjetja pogodijo z investitorji za zgraditev celotnega objekta ali pa etape gradenj, da na ta način podjetje lahko naredi svoj operativni plan razporeda del. Potrebno bi bilo, da se odobravajo krediti za celotne objekte ali etape gradenj ne pa samo za posamezno gospodarsko leto, sicer bodo še nadalje resne ovire v gradbeni proizvodnji. Investitorji naj bi pri oddaji gradbenih del tudi upoštevali težnje gradbenih kolektivov, da jim za dela, ki so izvedljiva v zimskem času, omogočijo takrat tudi izvajanje. S tem bi mnogo pripomogli k reševanju tega družbenega vprašanja, kar bi zelo ugodno vplivalo na gospodarsko, strokovno in organizacijsko utrditev gradbenih podjetij, obenem bi pa bila rešena pereča vprašanja gradbenih delavcev. Stalna kapaciteta gradbenih podjetij bi ne koristila samo gradbenim kolektivom, temveč celotnemu narodnemu gospodarstvu, kajti spričo potreb po gradnjah, ki niso majhne, bi gradnje mnogo hitreje napredovale kakor doslej.

Podaljšanje delovnega časa v gradbeništvu v poletnih mesecih z namenom, da si delavci prištedijo za zimo kakor to predlaga — em — v svojem članku, ni v skladu s pridobitvami delavskega razreda v Jugoslaviji. Absolutna večina delovnih kolektivov Slovenije je proti temu. Tudi zborovanje gradbenikov Jugoslavije v Zagrebu je ostro obsodilo vse težnje in prakso podaljševanja delovnega časa v gradbeništvu, ter je zahtevalo, da se jo energično zatira. Podaljšanje delovnega časa v gradbeništvu torej ni težnja naših poklicnih gradbenih delavcev, temveč tehničnega vodstva direkcije »Gradis« in nekaj posameznikov v ostalih gradbenih podjetjih. Izkoristili so zaostalo miselnost priložnostnih delavcev s podeželja in hoteli prepričati javnost, da govore v imenu gradbenih delavcev.

Iz statistike o nezgodah pri delu je razvidno, da se največ nesreč pri delu zgodi proti koncu delovnega dne, ko zaradi utrujenosti delavci niso več tako budni. To pomeni, da bi s podaljšanjem delovnega časa že tako visoko število nezgod v gradbeništvu še povečali.

Podaljšanje delovnega časa bi pomenilo resno oviro pri delavski vzgoji, usposabljanju za upravljanje podjetij in oviro za javno udejstvovanje gradbenih delavcev na političnem, gospodarskem in kulturnem področju v podjetju ali na terenu. Izkušnje namreč uče, da je bilo na gradbiščih ali podjetjih, kjer so mnogo delali preko delovnega časa, politično in ostalo udejstvovanje delavcev zelo slabo razvito. Gradbenim delavcem je treba dati tudi možnost, ne samo pravico, da množično sodelujejo kot celoten kolektiv pri upravljanju podjetja. Samo na ta način si bodo gradbeni delavci zagotovili svoj človeka vreden obstoj. **Rudi Ganziti.**

Samoupravljanje železnic bi zelo povečalo našo odgovornost pri delu

menijo železničarji v Mariboru

Naš dopisnik je obiskal kolektiv glavne železniške postaje v Mariboru. Vodilni člani tega kolektiva so mu povedali, kaj in kako mislijo mariborski železničarji o delavskem samoupravljanju železnic in železniške službe.

Med mariborskimi železničarji je za delavsko samoupravljanje mnogo zanimanja. Na vseh sestankih in v medsebojnih razgovorih živahno razpravljajo o tem vprašanju. Vsi stremijo za tem, da bi se želja po samoupravljanju tudi čimprej uresničila, saj se govori o tem že dokaj časa. Okoreli način upravljanja na železnici ni, po njihovem mnenju, nikakršno zagotovilo za varnost prevoza, temveč železničarje samo ovira pri delu. Opravljanje nalog, pri katerih niti ne soodločajo, hromi marsikdaj njihovo iznajdljivost, še manj pa je dosedanji sistem pobuda za večjo moralno in materialno odgovornost.

Delavski sveti obstojajo pri železniških edinicah kot posvetovalni organi ter so samo izboljšana oblika sindikalnega dela. V Mariboru jim pravijo »kandidatni sveti«. V teh svetih železničarji rešujejo razna vprašanja z delovnega področja ter sprejemajo koristne predloge, ki gredo nato v Ljubljano in pogosto še na direkcijo v Beograd. Ti sklepi in predlogi, ki jih pošiljajo delavski sveti svojim direkcijam, potujejo navadno tako dolgo, da se stanje medtem že spremeni in postanejo brezpomembni. Delavski sveti sami lahko izvajajo v svojih enotah samo manj pomembne sklepe v lokalnem merilu, kar pa v samoupravljanju še ne pomeni napredka.

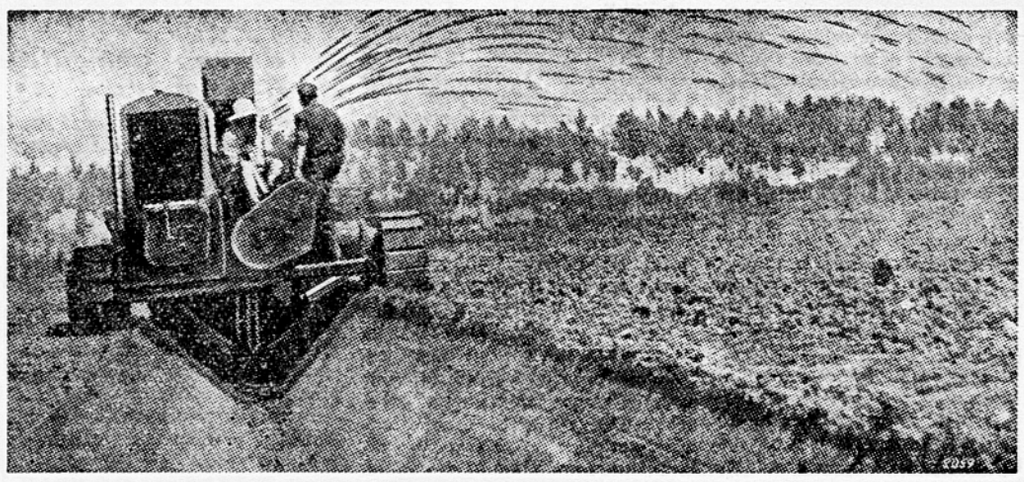
V Mariboru tudi niso posebno navdušeni nad osrednjo gospodarsko službo železnic. Zdi se jim, da bi marsikdaj blago kupili v Mariboru cenejše, kakor pa ga dobijo iz skladišča v Zalogu. Za manj ljudi je tudi lažje kupovati in marsikateri očitek na račun železničarskih plačev bi odpadel, če jih ne bi dobivali iz Zaloga. O pravilniku za službene obleke menijo, da je preveč tog. Tako imajo premikači pravico do dežnih plaščev, zavirači, ki opravljajo podobno delo, pa te pravice nimajo. Tudi sprevodniki po pravilniku ne potrebujejo dežnih plaščev, čeprav so jih v resnici potrebni. Železničarji so prepričani, da bi kolektivi sami te stvari urejali boljše. Službeno obleko bi delili po potrebi, o tem, kdo je potreben, bi odločal ves kolektiv.

Neživljenjske in premalo gibljive so pri železnici tudi prevedbe delavcev. Plače so sorazmerno nizke in določene ne glede na to, koliko kdo tvega pri delu. Nekvalificirani delavci v mariborskih podjetjih zaslužijo okoli 7000 din na mesec, nekvalificirani delavci pri železnici pa po 5000 din. Med plačami tehnikov v industrijskih podjetjih in na železnici je po 3 do 4 tisoč din razlike v škodo železničarjev. Premikač pri železnici, ki dela 240 ur na mesec, zasluži povprečno manj kakor delavka v Mariborski tekstilni tovarni pri osemurnem delavniku. Za nočno službo prejemajo železničarji le 500 din dodatka na mesec, kar je za tako naporno delo mnogo premalo. Navzlic vsemu, kar jih prizadeva bolj, kot druge delavce, pa mariborski železničarji vendarle vztrajajo na svojih težkih in odgovornih mestih, ter upajo, da se bo sedanje stanje pri železnici izboljšalo ter uredilo.

O centralni direkciji menijo v Mariboru, naj bi ostala, vendar z zmanjšanim osebjem. Vsaka republika pa bi naj imela direkcijo kot podjetje z delavskim svetom ali združenje. Delavski sveti delovnih edinic bi naj imeli pravico tudi odločati. Za Maribor bi bilo morda potrebno, da bi obsegal njegov delokrog področje do Šentilja, Hodoša v Prekmurju, Dravograda in Pragerskega. Prepričani so, da bi s z uvedbo delavskega samoupravljanja odgovornost pri delu in odnos do dela pri kolektivu zelo izboljšala, saj bi uspehe dela in poškodbe naprav čutil ves kolektiv, medtem ko je sedaj kaznovanje in nagrajevanje povsem administrativno.

M. Š.

31 milijonov dinarjev za regulacijo Ljubljanskega barja

Bager za izkopavanje odvodnih kanalov

V nedeljo dopoldne je bil občni zbor vodne skupnosti za Ljubljansko barje. Zboru je prisostvovalo 70 delegatov iz sedmih pododborov. Delegati so mnogo razpravljali o letošnjem načrtu za regulacijo Barja. Načrt predvideva, da bodo letos uredili odvodnike v Kušlanovem, Sivčevem in v Pekovem kanalu. Razen tega bodo dogradili zatvornice pri Šentpetru in v Gruberjevem kanalu, regulirali potok Zornico in Želimeljščico ter pripravili ureditev Drobentinke in Črnega potu.

Iz tega je razvidno, da nameravajo Barjani letos urediti glavne odvodnike in potoke. Voda bo tako hitreje odtekala. Tudi močvirska voda iz polj se bo bolj hitro odcejala. Ko pa bodo dograjene zatvornice, bodo lahko v sušnih letih zaprli vodo. Le-ta bo nato namakala vsa barjanska polja, ki leže v nadmorski višini 287,3 m. Za vsa ta dela bodo porabili po načrtu 31 milijonov dinarjev = 8,6 milijonov dinarjev naj bi dali Barjani, 7,5 milijonov bosta prispevala okrajni ljudski odbor Ljubljana — okolica in mestni ljudski odbor Ljubljane, 7 milijonov dotacij bodo dobili iz republiškega proračuna, 8,8 milijonov din pa je ostalo skupnosti pri lanski izterjatvi vodnega prispevka.

Najbolj živo so delegati razpravljali o višini prispevka, ki ga naj dajo Barjani. Načrt namreč predvideva, naj bi vsak posestnik prispeval za hektar obdelovalne zemlje 540 din prispevka. Barjani pa imajo 16.000 ha obdelovalne zemlje. Torej znaša skupen prispevek 8.6 milijonov din. Nekateri delegati so menili, da posestniki ne bi zmogli plačati tako visokega prispevka, ker imajo premalo dohodkov (vsako leto jim voda uniči ali zmanjša pridelek). Vrhu tega pa si morajo Barjani sami kopati odvodnike na svojih njivah, ki zavzemajo 4 odstotke obdelovalne zemlje.

Po daljši razpravi so sklenili, naj plača vsak Barjan letno 320 din prispevka; to znaša skupaj 5,1 milijona dinarjev. Strinjali so se s tem, da najame novi upravni odbor skupnosti posojilo v višini 3.5 milijona din — toliko, kolikor znaša zmanjšana vrednost prispevka Barjanov.

Delegati so se strinjali, da s človeško silo ne bodo mogli v bodoče izkopati kdove koliko odtočnih kanalov. Zato bi bilo treba nabaviti bager, ki bi opravil vsa ta dela. Strokovnjaki so predlagali, naj bi ga izdelali pri nas doma. Stal bi okrog 6 milijonov dinarjev. Udeleženci zbora pa so menili, naj bi zaenkrat usposobili star bager, ki ga ima sedaj podjetje »Gradis«. — ač —

Reorganizacija delovne zadruge v Šmarju

V četrtek zvečer so imeli delovni zadružniki v Šmarju izredni občni zbor, na katerem so razpravljali o reorganizaciji zadruge. Ob tej priložnosti se je večina zadružnikov odločila za izstop iz zadruge. Glede na to bo zadruga kmetom vrnila zemljo. Sestavili so tudi pripravljalni odbor, ki bo izvedel vse priprave za ustanovitev kmetijske zadruge. Vse stroje, ki jih je imela doslej delovna zadruga, bodo dodelili strojnemu odseku. Namestili jih bodo najbrž v skupnem hlevu v Paradišču, ki ga je zgradila delovna zadruga.

Stota avtomatska telefonska centrala iz Iskre

V tovarni »Iskra« v Kranju so imeli včeraj majhno slovesnost ob dogotovitvi stote avtomatske telefonske centrale. Avtomatske telefonske centrale so začeli izdelovati v »Iskri« šele lani avgusta. Delovna storilnost se je v tem kratkem času precej povečala; v treh dneh izdelajo 5 avtomatskih telefonskih central. Aprila bodo še povečali proizvodnjo avtomatskih central in bodo izdelali vsak dan po dve centrali.

Pet novih organskih barv iz Celja

Tovarna organskih barvil »TOB« v Celju izdeluje letos pet novih organskih barvil, ki smo jih doslej uvažali: gre za takoimenovane redukcijske barve. Te dni so osvojili proizvodnjo modre žveplene barve, ki se je mnogo porabi v tekstilni industriji. Proizvodnja novih organskih barvil je tako velika da krije potrebe domače tekstilne industrije.

Tovarna zdravil »Plivaa v Zagrebu je največja tovarna te vrste v državi. Se vedno jo dograjujejo, tako bo tudi letos zgrajenih več novih oddelkov. — Tovarna že izdeluje 27 različnih zdravil, 140 preparatov anorganskih kemikalij, 70 organskih preparatov, 20 sintetičnih preparatov in 14 vrst anorganskih soli za sirovine, ki gredo v nadaljnjo proizvodnjo. Tovarna proizvaja največ za domače potrebe, nekaj preparatov, med katerimi je tudi srebrni nitrat in sulfoaminski preparati, pa tudi izvaža.

V preteklem letu nam je dala ta tovarna 17 novih zdravil in preparatov, med katerimi so najbolj znani »efetuzin« in »vitonin« ter »heptanon« in »ftalilsulfatiazol«. Lani je pričel obratovati oddelek za proizvodnjo barbiturata, sedaj pa že pripravljajo graditev objekta za proizvodnjo C vitamina.

Izdelki »Plive« so znani že v inozemstvu. Podjetje izvaža svoje izdelke v Turčijo, Sirijo, Grčijo, Nemčijo, Holandijo, Francijo in Avstrijo. Proizvodnja zdravil v letu 1952 je presegla vrednost 1 milijarde dinarjev. Prav toliko pa smo po zaslugi te tovarne prihranili pri devizah.

Nadaljevanje del v termoelektrarni Kakanj

Za letošnja dela v največji bosansko-hercegovski termoelektrarni v bližini rudnika Kakanj je odobrenih 500 milijonov dinarjev, in sicer predvsem za nabavo strojev v Zahodni Nemčiji ter za dokončanje gradbenih del. Proizvodnja električne energije v tej termoelektrarni, kjer so bila doslej dela začasno ustavljena, bo znašala letno 240 milijonov kilovatnih ur. Gradnja te elektrarne bo stala predvidoma 2 milijardi 700 milijonov dinarjev.

SVETOVNO PRVENSTVO IN KOLEKTIV „MEGRADA“

Ljubljana, 31. marca

Na včerajšnjem zasedanju delavskega sveta mestnega gradbenega podjetja »Megrad« v Ljubljani so razpravljali malodane o sto drobnih stvareh, ne da bi se natančneje pogovorili o dveh ali treh. Člani delavskega sveta z izjemo treh ali štirih članov in nekaterih uslužbencev ter predsednika delavskega sveta, pa so bili vseskozi tiho. Če je podoba na zasedanjih delavskega sveta pri »Megradu« vselej taka, potem je ta delavski svet v minulem letu kaj slabo opravljal svoje delo in bo težko podal poročilo kolektivu o samoupravljanju tega podjetja.

Na zasedanju delavskega sveta »Megrada« so člani sveta med drugim poslušali poročilo člana kolektiva Franca Škofica o nezaračunanih storitvah na gradbišču stomatološke klinike. Te pomanjkljivosti so ugotovili dokaj pozno, menda zaradi preobremenjenosti vodij gradbišč. Komisija za zaščito dela, ki je bila imenovana, sploh ni imela kaj poročati in se je zadovoljila zgolj s pripombo, da bo treba na zaščito pri delu v bodoče bolj paziti.

Na sicer dokaj klavrnem zasedanju je bilo razpoloženje članov delavskega sveta bolj živahno, ko so razpravljali o dolgovih mestnega strelskega odbora za gradnjo strelišča v Ljubljani. Mestni strelski odbor dolguje za opravljena dela kolektivu »Megrada« še okoli 4,5 milijonov dinarjev, izplačal pa je že 8 milijonov dinarjev. O tem dolgu mestnega strelskega odbora so razpravljali tudi pred arbitražo. »Megrad« je sedaj blokiral račun mestnega strelskega odbora pri Narodni banki. Direktor »Megrada« Jože Slapničar je predlagal delavskemu svetu, naj glasuje za deblokiranje tega tekočega računa, češ, da je bolje živeti v »sožitju« in da ima mestna strelska zveza obljubljen denar za izplačilo dolga. Večina delavcev tudi to pot ni izrekla nobene besede, toda ko je bilo na vrsti glasovanje, so bili razen šestih ali sedmih vsi proti temu, da bi deblokirali tekoči račun mestnega strelskega odbora. Na zasedanju so sicer slišali, da je mestni strelski odbor pred velikimi nalogami — pred svetovnim strelskim prvenstvom, toda menili so, da se bo le-ta bolj brigal za plačilo neplačanih dolgov, dokler bo imel blokiran tekoči račun.

Na zasedanju so ugotovili tudi razne nečednosti mestnega strelskega odbora, ki je plačal 700.000 dinarjev s svojega tekočega računa, 7,3 milijone dinarjev pa z neznanega tekočega računa, ki ga ni moč ugotoviti, kar pomeni grobo kršenje finančnih predpisov. O neresnostih na tem zasedanju nam po svoje govori tudi dejstvo, da so razpravljali malodane pol ure, kako je treba namestiti v letovišču pri Portorožu deske za sončenje. Ko so govorili o likvidaciji ekonomije, kjer je okoli 600.000 dinarjev primanjkljaja, je bilo sicer slišati opazke: slabo gospodarjenje, vendar ni nihče zahteval temeljitejšega poročila, kako je nastajal ta primanjkljaj. —r. J.

Javna dela v kosovsko-metohijski oblasti

Izvršni svet ljudskega odbora avtonomne kosovsko-metohijske oblasti je razpravljal o razdelitvi dodatnih investicij v znesku 381 milijonov din za javna dela v letošnjem letu. Za ureditev starih cest in mostov ter za gradnjo novih je določenih približno polovico dodatnih sredstev, za komunalna dela 70 milijonov dinarjev, za industrijske obrate 77 milijonov dinarjev, za ljudske odbore pa 40 milijonov din. Med drugim bodo gradili tudi vodovod in tiskarno v Prištini.

Mar bo treba razpisati nagrado?

»Mislite, da imajo sadni sok? Kje neki! Vso Miklošičevo sem obhodil in del Titove in tudi tu v Na-ma ga nimajo. Samo v bifeju vis-a-vis Uniona ga dobite, vendar le v politrskih steklenicah.« — Tako mi je potožil znanec, ki mu je zdravnik prepovedal uživanje vina in v čigar aktovki so prazne steklenice kar nekam žalostno cingljale.

Izkoristil sem ta migljaj in zvedel še več. Na primer: v bifeju na vogalu Gledališke pasaže in Nazorjeve ulice točijo v šilcih odprto žganje in še kaj, sadne sokove pa vam ponudijo le v zaprti steklenici, da jo vzamete s seboj. Prodajati odprtega na čaše menda ni vredno? Ali vzemimo kavarno Slon. Gost — moja dobra znanka — je želela čašo sadnega soka, pa so ji ponujali limonado. Seveda, ni vredno! Pri čaši limonade po 40 din zaslužijo pač več, kakor bi zaslužili pri času soka, ki ga ne bi mogli zaračunati dražje, kakor po 20 din.

Vzemimo še Na-ma vis-a-vis pošte. Tu se je nekemu drugemu mojemu znancu zgodilo — da, da, znancev imam res veliko! —, da mu prodajalec ni verjel, da imajo sadni in grozdni sok (to je bilo pred dnevi, ko so ga imeli še nekaj steklenic). Kupec je moral prodajalca peljati pred izložbo in mu ga pokazati.

V gostilnah in restavracijah pa še sploh nismo doživeli, da bi imeli sadne sokove. Kar zdi se mi, da bo treba razpisati nagrado za tistega, ki se bo v doglednem času »upal« točiti to pijačo, ki si je želimo.

Navedeni pojavi vsekakor dokazujejo, da naša trgovska in gostinska mreža še vedno vselej ne razume osnovne stvari: promet zavisi od tega, da nudiš kupcu ali gostu, česar si on želi, in ne stvari, ki bi mu jo ti rad vsilil.

fr

BELOKRANJCI IN PRIJATELJI BELE KRAJINE!

Pridite na ustanovni občni zbor »Društva prijateljev Bele krajine« dne 2. aprila 1953 ob 20. uri v Domu sindikatov na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Nekaterim so bila poslana vabila, morda smo koga spregledali, a za mnoge niso znani naslovi. Vsi ste vabljeni.

Pripravljalni odbor

Odgovori na vprašanja

K. A. MURSKA SOBOTA. — Starši so Vam zapustili v naravi zemljiški delež v obsegu 51 arov, ki ste ga dali v zakup in prejemate letno zakupnino okoli 1.000 din, kakršna je pač cenjena. Kako je s pravico do otroškin doklad spričo tega dohodka, kajti drugih dohodkov razen minimalne pokojnine 3.500 din po umrlem možu nimate?

Po 24. točki navodil k uredbi o otroških dodatkih se vzame davek na zakupnino kakor davek na dohodek od kmetijskega posestva. Kolikor bi ta davek znesel preko 400 dinarjev na družinskega člana letno, potem ne bi bili upravičeni Vaši otroci do otroških dodatkov. Kot družinska upokojenka pa niste Vi nosilec pravice do otroških dodatkov, temveč Vaši otroci — uživalci družinske pokojnine sami.

B. A. — Zoper odločbo, s katero Vam je zavod za socialno zavarovanje lansko leto odklonil pravico do pokojnine ste se pritožili v Beograd. Ta pritožba je bila menda vrnjena nazaj v Ljubljano, vendar še do danes ni rešena. Ali in kdo bo reševal to pritožbo?

Ker so se lansko leto spremenili pokojninski predpisi, so bili ustavljeni vsi postopki glede tožb in pritožb v pokojninskih zadevah in so bili predmeti vrnjeni republiškemu zavodu za socialno zavarovanje zaradi ponovnega odločanja. Tako bo v kratkem rešena tudi Vaša pritožba, in boste zoper odločbo imeli pravico sprožiti upravni spor pred Vrhovnim sodiščem LRS

H. L. KAMNIK. — V podjetju delate stalno nočno službo. Odkar je stopil v veljavo v podjetju nov tarifni pravilnik, ne dobivate več dodatka za nočno delo. Na Vaše urgence dobivate odgovor, da Vam ne pripada nikak dodatek za nočno delo. Ali je to pravilno?

Za vsako uro nočnega dela, ki se ne opravlja kot redna izmena, so delavcem in uslužbencem v gospodarstvu zviša tarifna postavka, ki jo določa za njih delovno mesto tarifni pravilnik, za 12.5%. To je izrečno določeno v uredbi o delitvi sklada za plače in o zaslužkih delavcev in uslužbencev gospodarskih podjetij (Ur. l. FLRJ št. 11/52) in tega predpisa tarifni pravilnik ne more spremeniti.

GOSPODARSKE VESTI

Jugoslovanska proizvodnja cementa je bila lani skoraj dvakrat večja kakor leta 1939; znašala je 1 milijon 313 tisoč ton. Izvozili smo 288 tisoč ton cementa, in sicer skoraj polovico v Brazilijo in Argentino. Od leta 1949. se je povečala jugoslovanska proizvodnja cementa za 25.000 ton. Slovenske (227 tisoč ton) in hrvaške (806 tisoč ton) cementarne so dosegle lani rekordno povojno proizvodnjo, v Srbiji pa so izdelali okoli 53.000 ton cementa manj kakor leta 1947., ko je znašala proizvodnja cementa 330.000 ton.

Cementarne v Egiptu proizvajajo letno okoli 1 milijon ton cementa; izvažajo ga le malo.

Lanska proizvodnja cementa v Belgiji je znašala povprečno po 350 tisoč ton mesečno. Februarja letos je znašala samo 170 tisoč ton, ali še nekaj manj kakor januarja. Lani je Belgija izvozila okoli 1,4 milijone ton cementa, ali 300 tisoč ton manj kakor predlanskim. Glavni uvozniki belgijskega cementa so Belgijski Kongo, Holandska ter Indonezija. Belgijski cement nameravajo izvažati že letos tudi v Italijo in Francijo.

Grške cementarne bodo spričo večje zmogljivosti izdelale letos okoli 820 tisoč ton cementa. Okoli četrt milijona ton cementa bo imela Grčija na razpolago za izvoz. Lani so v Grčiji izdelali skoraj 600 tisoč ton cementa. Leta 1939. je znašala proizvodnja cementa v Grčiji komaj 334 tisoč ton.

Turška industrija sladkorja beleži zelo zanimiv razvoj vse od leta 1925, ko so z denarno pomočjo vlade zgradili prvi dve tovarni sladkorja. Proizvodnja sladkorja je znašala leta 1945 89.803 tone, leta 1950 137.430 ton, predlanskim pa je znašalą že 186.000 ton. Medtem ko so leta 1939 gojili sladkorno peso na 38 tisoč ha, so jo predlanskim posadili na 51 tisoč ha. V tem razdobju se je povečal pridelek sladkorne pese od 628 tisoč ton na 1,363.000 ton. V Turčiji so n. pr. leta 1934 potrošili le okoli 62 tisoč ton sladkorja, predlanskim pa so ga potrošili že nad 150 tisoč ton.

Vojna ladja »Cesar Franc Jožef« ne bo dolgo na dnu morja. V podjetju »Brodospas« proučujejo možnosti dviganja avstrijske vojne ladje »Cesar Franc Jožef«. Ta 4000-tonski rušilec je bil potopljen v bokeljskem zalivu ob koncu prve svetovne vojne s tovorom municije in eksploziva vred, ki so ga vkrcali Francozi. Ladja leži v globini 45 m. Zaradi tega bo dviganje te ladje eno izmed najtežjih del, ki ga je doslej opravil kolektiv podjetja »Brodospas« vzdolž naše jadranske obale.

Izšel je roman

„NEGOTOVA BITKA“

v katerem je priznani ameriški pisatelj John Steinbeck zajel življenje ameriških poljedelskih delavcev in njihovo borbo za obstoj. Roman obsega 243 strani in stane 200 din. V prodaji ga imajo vse knjigarne in podružnice »Slovenskega poročevalca«. Naročila po pošti sprejema uprava »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, poštni predal 29 proti nakazilu vnaprej zneska 200 din na tek. račun pri Narodni banki št. 601-»T«-163.

Vaški odbori - za uveljavljenje pravic državljanov

Za ureditev vasi, popravilo cest, gradnjo šol in elektrifikacijo nekateri vaški odbori dobro delajo, pozabili pa so na svojo glavno nalogo — uveljavljenje glasu ljudstva v občinskih ljudskih odborih

Pred nekaj dnevi smo brali v našem časopisu o dobrem delu vaških odborov na Kočevskem, kako so se tam že kar tradicionalno ukoreninili med ljudstvom. Tudi v drugih krajih Slovenije ti odbori že živahno delajo. Vseeno pa je še mnogo krajev, kjer imajo že vaške odbore pa ne vedo, kaj bi z njimi, precej pa je takih, ki jih še nimajo a jih nameravajo ustanoviti, ker jih pač predvideva 110. člen zakona o občinskih ljudski odborih. Ponekod imajo ti odbori precej pristojnosti, drugod jim pustijo le posvetovalni glas, imamo pa celo primere, ko se občinski ljudski odbor za predloge vaškega odbora ne zmeni preveč. Toda preidimo takoj k primerom.

Občinski ljudski odbor v Prevaljah ima dva vaška odbora in obema je dal precej pristojnosti. Tako n. pr. vaški odbor v Lešah redno sam razpravlja o socialnih dajatvah ter predlaga nato občinskemu odboru, kdo naj dobi podporo. Občinski odbor je dal vaškemu odboru na razpolago gotovo vsoto denarja za cestno razsvetljavo v Lešah. S to vsoto vaški odbor sam razpolaga. Če bo kaj prihranil, bo lahko to uporabil za druga nujna dela v vasi. Vaški odbor tudi sam skrbi za popravilo vaškega vodovoda in pobira vodarino. Občinski ljudski odbor namerava sedaj odstopiti vaškemu odboru tudi vaško gostilno, tako da bo dobiček gostilne ostal vaškemu odboru, ki ga bo uporabil za nujna dela v vasi. V vaškem odboru v Lešah so 4 odborniki občinskega odbora, 5 članov pa so izvolili na vaškem zboru volivcev. Ker v Lešah stanujejo večinoma delavci, so tudi v odboru sami delavci.

Popolnoma druge interese in delo ima vaški odbor v Šentanjelu, v katerem so sami kmetje. Pri njih je najvažnejše vprašanje popravilo cest ob Reki proti meji. Občinski odbor jim bo preskrbel samo kamion in gramoz, vse ostalo bodo uredili sami vaščani vaški odbor pa bo glavni organizator dela.

V dravograjski občini vaške odbore še niso uzakonili, toda ti že obstojajo in več ali manj tudi delajo. Vaški odbor v St. Janžu samostojno zbira sredstva za elektrifikacijo, v Libeličah si vaški odbor prizadeva za popravilo cest in regulacijo hudournika ter da bi uredil kulturni dom iz stare šole. Vaški odbor v Trbonjah se z vsemi silami poteguje za gradnjo mosta čez Dravo in za lastno železniško nakladalno postajo. Toda v dravograjski občini imajo vaški odbori le bolj posvetovalni pomen in jim navadno prepuščajo še manj samostojnosti, kot jih predvideva zakon, ki pravi, da lahko vaški odbori opravijo tudi posamezne zadeve, za katere je pristojen občinski ljudski odbor.

sejo občinskega odbora in pre-

V občini Radlje ob Dravi najbolje dela vaški odbor pri Antonu na Pohorju. Tu se navadno sestajajo vaški odborniki pred tresajo vse vaške probleme. Le tako lahko pridejo občinski odborniki dobro pripravljeni na sejo občinskega ljudskega odbora ter lahko tu dajejo že stvarne predloge in se aktivno zavzemajo za uveljavljenje pravic prebivalcev na vasi, ki jo zastopajo.

Na Primožu na Pohorju v občini Vuzenica nimajo še vaškega odbora (v tej občini jih še sploh nimajo), toda se je po njem pokazala nujna potreba. Primož leži visoko na Pohorju, posamezni kmetje imajo tudi do tri u hoda do sedeža občinskega odbora. Marsikdaj je treba urediti kakšno malenkost na občini, ki bi jo lahko rešili tudi sami v vasi — vaški odbor. Pri Primožu gradijo sedaj šolo in imajo za urediti še številna druga vaška dela. Zato je upravičena želja kmetov, da bi imeli svoj vaški odbor. Občinski ljudski odbor v Vuzenici ga bo moral čim prej ustanoviti.

Ljudska volja se vedno bolj sprošča in tudi uveljavlja v naši ljudski oblasti. Ravno vaški odbori pa so na vasi ena izmed oblik, po katerih lahko glas vseh državljanov najprej prodre v naše ljudske odbore. To je tudi glavna naloga novih vaških odborov, zato jih imamo. Toda žal jih ne znajo povsod pravilno izkoriščati. V primerih, ki smo jih navedli, so vaški odbori delavni, skrbijo za razne ureditve svojih vasi, to je lepo in koristno, toda pri tem se ne smejo zaustaviti, ker doslej po njih še vse premalo prodira in se uveljavlja volja ljudstva v ljudskih odborih. S pravim veseljem posluša človek kmeta z Antona na Pohorju, ki ponosen pove: »V vasi smo se pomenili in sklenili, vaški odbor pa je naše želje in predloge uveljavil v občinskem ljudskem odboru.« Tako bi morali delati povsod.

—k—

S skupščine okrajnega sindikalnega sveta Gorica

Skrb za delovnega človeka

Kritično poročilo in živahna razprava za poživitev dela sindikalnih organizacij — Direktorska linija v nekaterih podjetjih — Sklepi za utrditev sindikalnih organizacij — Sprejemanje v članstvo še ne ganiziranih delavcev — Borba za uveljavljanje demokratičnih načel in odpravo birokracije v vrhovih podjetja

Dasi je bilo delo sindikalnih organizacij lani plodno, predvsem v kulturno-prosvetnem delu, je tajnik okrajnega sindikalnega sveta tov. Leban Gabrijel podal na letnem sindikalnem zboru dokaj kritično poročilo. Živahna razprava, ki je sledila poročilu, je presegla po številu diskutantov vse dosedanje letne skupščine.

V goriškem okraju je 99 sindikalnih podružnic. V preteklem letu so delovale ene bolje, druge slabše. Premalo skrbi so posvečale sprejemanju novih članov tako, da je izven sindikalne organizacije še skoraj 1/3 delavcev in to celo v večjih kolektivih. Tako ima splošno gradbeno podjetje Gorica organiziranih komaj polovico delavcev, tovarna pohištva v Novi Gorici dobri dve tretjini, podobno stanje je tudi v tovarni Anhovo, ki je največji kolektiv v okraju, da ne govorimo o drugih. Iz zanemarjanja tega najvažnejšega vprašanja lahko sklepamo kakšno je moralo biti ostalo delo sindikalnih organizacij. Zato ni čudno, da se zaradi slabega dela sindikatov ponekod uveljavlja direktorska linija.

Predsednik sindikalnega sveta tov. Spacal je omenil v razpravi SGP Primorje — gradbišče Anhovo kjer so se dogajali primeri, da so premeščali delavce, ki so se upali kritizirati delo delavskega sveta in upravnega odbora ali posamezne člane. Sindikalna podružnica je namreč nudila vse premalo pomoči delavskemu svetu in upravnemu odboru. Tako si ti niso upali na dan z besedo in predlogi, in sta delavski svet čestokrat vodila le direktor in inž. Pavletič. Svojo dozorelost v delavskem upravljanju je pokazal kolektiv mlinskega podjetja v Ajdovščini, ki je odstranil direktorja in knjigovodjo, ker sta se na račun podjetja borila za svoje koristi. Tudi v usnjarni v Mirnu so delavci odločno nastopili, ko je revizija ugotovila primankljaj 8 milijonov din. Je pa še mnogo primerov v podjetjih na Goriškem, da delavci raje molče, ker se bojijo premestitev ali celo odpustov.

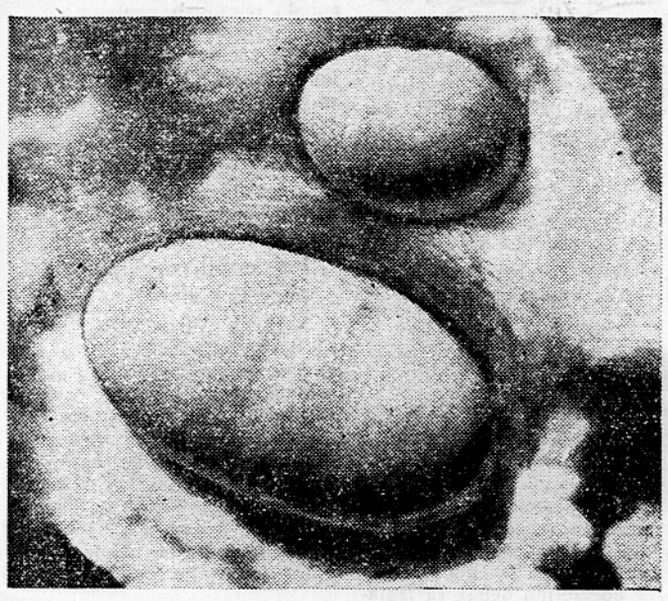
Mnogo se je razpravljalo o slabi in pomanjkljivi zdravstveno tehnični zaščiti delavcev, saj je bilo v minulem letu po statistiki zavoda za socialno zavarovanje, nad 300 nezgod, od tega štirje smrtni slučaji, in 24 težkih nezgod. Po podatkih istega izvora je lani vsak delavec povprečno boloval 10 dni. Samo v tovarni pohištva Edvard Kardelj je bilo nad 1000 primerov obolenj in izplačanih nad 7000 hranarinskih dni. Za nezgode in obolenja je zavod lani izplačal nad 26 milijonov din. Na račun podjetij in ustanov pa je bilo izplačanih nad 7 milijonov din. V tem pogledu so sindikalne podružnice vse premalo naredile za zavarovanje delavcev. Resničnih obolenj je bilo sicer mnogo manj, kajti v navedenih številkah je bilo dokaj namišljenih bolnikov, ki so »obolelic ob priliki večjih kmečkih del, in izrabili bolniški dopust za košnjo in druga poljska dela. Letos, ko so sindikalne organizacije izvolile svoje delovne inšpektorje se bo to vprašanje znatno izboljšalo.

Mnogo govora je bilo tudi o nepravilnih, protizakonitih odpustih ter o zapostavljanju invalidov, telesno šibkejših in žensk pri zaposlitvi, med tem ko so na lažjih delovnih mestih samski telesno močni moški, ki bi si lahko brez težav našli zaposlitev v drugem kraju ali rudniku. Delegat iz tovarne pohištva je dejal, da bi se v njihovem podjetju lahko zaposlilo ob pravilni razmestitvi 50 invalidov.

Razpravljali so še o kulturno prosvetnem delu, volitvah v delavske svete in drugih vprašanjih bodočega dela ter sprejeli ustrezne sklepe. Nato so izvolili nov okrajni sindikalni svet, v katerem je sedaj tudi ena ženska, med tem ko lani ni bilo nobene.

—JP

Cetrt kilograma težko kokošje jajce

Upokojenemu šolskemu upravitelju tov. Lojzetu Hofbauerju iz Hrastnika je znesla kokoš pasme Rode-Island jajce nenavadne velikosti. Jajce tehta 22.5 dkg, in meri v obsegu 18 cm, v višino pa 10.5 cm. Kokoš je znesla to nenavadno jajce 20. februarja. Če kdo misli, da je to prvoaprilska potegavščina naj se obrne direktno na tov. Lojzeta Hofbauerja, Hrastnik, ki bo potrdil resničnost gornjih navedb.

Slavnostni dan Tržišča na Dolenjskem

Kakor večina naših krajev ima tudi Tržišče na Dolenjskem svoj zgodovinski dan. Enaindvajsetega aprila 1942. leta je bil namreč prvi množični odhod vaščanov v gozdove Zagradca, kjer je bil partizanski logor na čelu s komandirjem čete Dušanom Švara-Duletom in komisarjem Nacetom Majcenom-Tarasom. Hrabri borci tržiške občine, ki so vedeli, da se bore za svojo srečo in srečo vseh narodov Jugoslavije, so se neštetokrat izkazali kot junaki v borbah z Italijani, Nemci in belogardisti. Saj je samo iz vasi Markovec padlo in pomrlo v internacijah 43 vaščanov.

Enajst let bo minilo od zgodovinskega dne množičnega odhoda vaščanov občine Tržišče v partizane. Osem let osvoboditve bo že minilo, vendar še do sedaj nismo Tržiščani na svečan način proslavili ta dan in se spomnili padlih borcev. Na predlog komiteja ZKJ občina Tržišče je skupščina okrajnega ljudskega odbora Krško odobrila, da se 21. april proglasi za občinski praznik občine Tržišče. Na ta dan se bomo zbrali vsi stari borci, aktivisti in delovni ljudje občine Tržišče in okolice ter se na svečan način oddolžili spominu padlih junakov-domačinov.

PISMA UREDNIŠTVU

KAKO SI NAJ ZAMISLIMO RAZVOJ GOSTINSTVA BREZ VODE?

Lepa je Dolenjska s svojimi griči in vinogradi. Še lepši okras pa ji dela sivozelena Krka, ki v polkrogu obkroža njeno središče Novo mesto, v katerem se često ustavljajo tujci. Hotel »Metropol« jih vabi. Vsi gostje »Metropola« se želijo umiti ko vstanejo in ko ležejo k počitku. Toda na žalost v hotelu »Metropol« ne morejo postreči z vodo, ker le redkokdaj teče. Ta vodilni gostinski obrat v Novem mestu, ki ga zlasti v letni sezoni često obiskujejo tujci, je brez redne oskrbe z vodo.

Lepa si Dolenjska, vsega imaš dovolj, samo vode ne, čeprav te napaja Krka.

Brez vode ni mogoče razvijati turizma, še manj pa gostinstva v dolenjski metropoli in enkrat za vselej je treba rešiti to zelo pereče vprašanje!

P. R.

BIROKRACIJA ALI MONOPOLIZEM?

Slovensko gradbeno podjetje »Primorje« iz Ajdovščine ima lastni avtobus, s katerim vozi delavce na delo in z dela domov na progi Ajdovščina—Šempas. Čeprav niso v avtobusu vsi sedeži zasedeni, ne dovoljuje okrajni avtopromet Solkan—Nova Gorica, da bi se s tem avtobusom vozili tudi delavci iz ostalih podjetij. V tekstilni tovarni v Ajdovščini je nekaj delavcev, ki prihajajo na delo z vlakom, izmed katerih morajo nekateri vstajati že ob treh zjutraj. Ti delavci so vložili prošnjo na notranjo upravo v Gorici, da bi posredovala pri avtoprometu Solkan, vendar podjetje kljub temu ni odobrilo, da bi se delavci vozili na delo z avtobusom »Primorja«.

Postavlja se nam vprašanje, kakšen interes ima avtopromet Solkan, da ne dovoljuje, da bi se delavci vozili z delavskim avtobusom podjetja »Primorje«. Ali hoče mogoče obdržati monopolizem nad avtoprometom? Na vse načine skušamo delavcem olajšati vsakdanje težave, zato ne razumemo, zakaj to podjetje tako trdovratno vztraja pri tem zgrešenem postopku, ko pa nima od tega nobene posebne koristi.

Vodstvo SGP »Primorja« je pripravljeno dovoliti, da bi se delavci iz drugih podjetij vozili s spornim avtobusom, če na to pristane avtopromet Solkan.

Vsi prizadeti delavci želimo, da bi avtopromet Solkan spregledal to nepravilnost in ugodil naši želji, ker smo primorani voziti se na delo, ker ne dobimo v Ajdovščini stanovanj.

Srečko Krušič
Batuje, p. Črnuče

V šoštanjskem okraju bodo okrepili odbore osnovnih organizacij Fronte

Volitvam novih frontnih odborov bodo posvetili vso pozornost in izločili nedelavne odbornike

Čeprav v frontnih organizacijah šoštanjskega okraja po večini še ni čutiti novega življenja, zlasti pa ne sprememb v vsebini dela, to ne pomeni, da se frontovci ne zavedajo nalog, ki jih je sprejel IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije. To dejstvo nam potrjujejo številni sestanki osnovnih frontnih organizacij, na katerih prihajajo zlasti do zaključka, da dosedanji občinski odbori Fronte ne bodo kos nalogam, ki jih bo morala izvrševati Socialistična zveza delovnega ljudstva. Ti sklepi so v večini primerov združeni s spoznanjem, da frontovci pri volitvah sedanjih odborov Fronte niso posvečali izbiri kandidatov velike pozornosti. Zaradi tega se je tudi zgodilo, da so se vrinili v odbore osnovnih frontnih organizacij ljudje, ki jim to mesto ne pripada, ali pa, da so bili nekateri odborniki, če že ne večina, le funkcionarji na papirju, pri delu pa jih ni bilo videti. Slaba aktivnost frontnih organizacij in njihovih odborov pa je šla tudi na račun pomanjkljivega dela komunistov v njih. Da bodo mogle frontne organizacije, oziroma občinski odbori Socialistične zveze izpolnjevati svoje naloge bolje kakor so jih doslej, bodo ponekod že sedaj okrepili frontne odbore z delovnimi tovariši. Povsod pa so že sedaj sklenili, da bodo posvetili največ pozornosti pripravam za volitve novih frontnih odborov in se tako izognili stanju, ki se danes močno maščuje.

V Smartnem ob Paki, kjer imajo eno izmed najboljših frontnih organizacij šoštanjskega okraja, so prav tako prišli do istega zaključka. To slabost bodo popravili tako, da bodo v frontni organizaciji sprejeli delovne funkcije tudi člani Zveze komunistov, ki so doslej zaradi organizacijskih oblik partijskih organizacij stali izven tega dela. V tem času pa se je pokazalo tudi to, da bo boljše sodelovanje med frontno organizacijo in občinsko Zvezo komunistov rodilo večje uspehe.

V središču Šaleške doline — v Šoštanju — pa bodo tudi delo frontne organizacije ločili na desni in levi breg Pake. Ta organizacijska sprememba bo v skladu z mestnim ljudskim odborom ter z Zvezo komunistov, ki prav tako delata ločeno v obeh enotah. Sicer pa kaže številčno močan politični aktiv dovolj prizadevnosti, da bo Fronta tudi v tem mestu postala nosilec vsega dela in življenja.

M. B.

Milijon dinarjev za spomenik v Loški dolini

Pred desetimi dnevi je zasedal delavski svet lesnoindustrijskega podjetja v Cerknici. Delavci so ob tej priložnosti ugotovili, da se je v podjetju v zadnjem času precej dvignila proizvodnja in delovna disciplina. Svet je med drugim razpravljal še o tarifnem pravilniku in o drugih vprašanjih. Tudi o predlogu, da bi v Loški dolini postavili spomenik žrtvam in borcem narodnoosvobodilne borbe, so mnogo razpravljali. Ko so delavcem podrobno razložili potrebo po postavitvi (na spomeniku bodo vklesali nad 400 imen) so delavci soglasno sklenili, naj prispeva njihovo podjetje 1 milijon dinarjev. Odbor Zveze borcev občine Loška dolina se delovnemu kolektivu za to darilo toplo zahvaljuje.

Novi delavski sveti na delu

Pred dnevi se je prvič sestal novoizvoljeni delavski svet tovarne usnja KONUS v Slov. Konjicah. Seji je prisostvovala tudi večina članov prejšnjega delavskega sveta in upravnega odbora. Iz poročil je bil razviden precejšen gospodarski napredek tovarne v lanskem letu, obenem pa tudi nekatere težave, s katerimi se bo moral boriti ves kolektiv. Razprava je pokazala, da so delavci zaupali vodstvo podjetja takim svojim zastopnikom, ki bodo znali podjetje voditi v pravi smeri. Na seji so izvolili nov upravni odbor, ki šteje z direktorjem 7 članov.

Delavci podjetja »Usnjarski remont« v Slov. Konjicah so tudi že izvolili novi delavski svet, v katerem so po večini delavci iz proizvodnje. Izbira med kandidati je bila precejšnja.

Proslava desete obletnice osvoboditve Zgornje Savinjske doline

Glavne prireditve bodo od 1. do 3. avgusta

Lani so organizacije Zveze borcev v šoštanjskem okraju sprejele sklep da se 3. avgusta praznuje kot okrajni praznik in sicer v počastitev obletnice osvoboditve Zg. Savinjske doline. Lani je bila ta proslava v Ljubnem ob Savinji. Letos pa so zlasti pomanjkljive prometne zveze z Zgornjo Savinjsko dolino narekovale, da naj bo proslava devete obletnice osvoboditve Zgornje Savinjske doline v Mozirju.

Po prvih pripravah sodeč bo letošnje praznovanje okrajnega praznika zrcalo dela vseh množičnih organizacij šoštanjskega okraja. Doslej so že okrajni odbori vseh množičnih organizacij sprejemali svoje tekmovalne obveznosti na čast temu dnevu. Koordinacijski odbor pa je izdal za vse organizacije enoten tekmovalni načrt, ki velja od 1. aprila do 3. avgusta. Poleg tekmovanja pa bodo zlasti organizacije Zveze borcev v tem času pripravile več pohodov partizanskih patrulj, ki bodo obiskale partizanske kraje ter družine, pri katerih so bili borci za svobodo ob vsakem času prisrčno sprejeti.

Praznovanje v Mozirju se bo začelo že v soboto 1. avgusta. Ta dan in pa zlasti v nedeljo 2. avgusta bo osrednji programski del. Zaključek pa bo v ponedeljek 3. avgusta.

M. B.

V Šoštanju bodo postavili spomenik padlim borcem

Večletne priprave mestnega odbora Zveze borcev v Šoštanju za postavitev spomenika padlim borcem iz narodnoosvobodilne vojne so dobile v zadnjem času končne oblike. Trg pred Sindikalnim domom, kjer bo spomenik stal, urejujejo zlasti prostovoljci. Doslej so izravnali že zemljišče, podrli nekaj dreves in barak, ki so kvarile zunanje lice okolja itd. Pa tudi pročelja sosednih hiš bodo obnovili do odkritja spomenika, ki bo proti koncu meseca.

M. B.

Iz Poljanske doline ob Kolpi

Kakor po vseh krajih Slovenije, tako so tudi v Poljanski dolini ob Kolpi skrbeli za splošno izobrazbo žena. V Predgradu in Starem trgu je bilo kar 6 splošno-izobraževalnih tečajev: kuharski, pletiljski in šiviljski, ki se jih je udeležilo 85 tečajnic. Ob zaključku tečajev so priredili razstave, v Predgradu so tečajnice zaplesale starodavno poljansko kolo v narodnih nošah, v Starem trgu pa so naštudirale igro »Komedija«.

Tečajnice, kakor tudi vodstvo tečajev, se zahvaljujejo Svetu za kulturo in prosveto ter njihovi kmetijski zadrugi, ki so pomagali pri izvedbi tečajev.

Kamniški učitelji med delavci

Pred nedavnim je bilo v prostorih tovarne papirja na Količevem pri Domžalah zborovanje učiteljskega društva »Kamnik«. Zborovanje je bilo izredno živahno. Iz poročil posameznih sindikalnih skupin je bila razvidna precejšnja delavnost večine učiteljstva. Na zborovanju so se učitelji seznanili tudi z delavskim upravljanjem. Predsednik delavskega sveta tovarne jim je pripovedoval o življenju, delu ter samoupravljanju delovnega kolektiva, nato pa so si učitelji še ogledali tovarno. Delavci so jih z veseljem sprejeli.

M. P.

Potujoči kino visoko na Čepovanu

Že nekaj dni pred prihodom potujočega kina v čepovansko občino so ljudje razpravljali o njem in se ga veselili. Prvo je kino obiskal Lokovec. Šolska učilnica je bila nabito polna. Mlado in staro je z velikim zanimanjem gledalo zanimiv zdravstveni film. Bili so nadvse zadovoljni, saj so videli v filmu več praktičnih nasvetov za zdravstveno higieno in še marsikaj, kar mora vsak naš človek vedeti o raznih boleznih. Kino je obiskal tudi Gorenji Lokovec, Vrata, Puštal, Čepovan in Lokve. Povsod je bilo zanj izredno zanimanje, saj so nekateri starejši ljudje v teh krajih imeli sedaj prvič priložnost, da so videli film.

Na Ljudski univerzi v Celju bo v četrtek, 2. aprila ob 19.30 v predavalnici učiteljišča predavanje o temi: »Zgodovinski pomen Pariške komune«. Predavala bo sekretarka MK ZKS tov. Olga Vrabič.

PRVI „TEDEN VOJAŠKIH VOJNIH INVALIDOV"

v Mariboru od 4. IV. do 12. IV. 1953

SPORED KULTURNIH PRIREDITEV:

4. IV. 1953:
ob 20. uri: **Slavnostna akademija v dvorani Union.**

5. IV. 1953:
ob 10. uri: **Spominska svečanost pred spomenikom v Ulici talcev;**
ob 11. uri: **Koncert godbe JLA v Mestnem parku;**
ob 11. uri: **Otvoritev razstave invalida slikarja kap. Ivasovič Marena v Beli dvorani Uniona;**
ob 11. uri: **Lutkovno gledališče »Svobode Tabor«: »Začarani gozd«;**
ob 15. uri: **Lutkovno gledališče »Jože Hermanko«: »Žogica nogica«;**
ob 18. uri: **Priredi IZUD Kobanci igro: »Svinjski pastir«, v dvorani zadružnega doma Kamnica;**
ob 20. uri: **Priredi Svoboda center v dvorani MUC Strma ulica igro Ivana Potrča: »Lacko in Krefli«.**

6. IV. 1953:
ob 18. uri: **Priredi IZUD Kobanci igro: »Dobri vojak Švejk« — Hašek-Gorinšek, v dvorani zadružnega doma Kamnica.**
ob 20. uri: **Koncert Komornega zbora Maribor v dvorani Union;**

7. IV. 1953:
ob 19.30 uri: **Zajc: »Nikola Šubic Zrinjski«, opera — SNG Maribor.**

8. IV. 1953:
ob 20. uri: **Revija pevskih zborov v dvorani Union.**

10. IV. 1953:
ob 20. uri: **Pester kulturni spored »Svobode-center« v dvorani MUC Strma ulica.**

11. IV. 1953:
ob 18. uri: **Pričetek**
VESELEGA VEČERA
s plesom in nastopom humoristov v dvorani Union, igra jazz JLA in Svobode Tabor.
ob 19.30 uri: **Glasbeni večer v gimnaziji Tabor;**
ob 20. uri: **Bitenčeva drama »Ugasle luči«, gostuje »Svoboda Tezno« na Pobrežju;**

12. IV. 1953:
ob 11. uri: **Koncert godbe Svobode Tabor v mestnem parku.**
ob 15. uri: **Trodejanka Mire Pucove: Ogenj in pepel«. Priredi KUD Jože Lacko v zadružnem domu Kamnica;**
ob 15. uri: **Lutkovno gledališče KUD Jože Hermanko: »Žogica nogica«;**
ob 16. uri: **Pevski koncert. Poje pionirski odred IV. gimnazije v zadružnem domu Košaki.**

V teku tedna se bodo predvajali v kinu »Partizan«, »Udarnik«, »JLA«, razni filmi za mladino.

V okviru tedna bodo invalidi tekmovali v kegljaških, strelskih, šahovskih in ostalih športnih disciplinah za prvenstvo Slovenije.

V nedeljo, 12. IV. 1953 ob 9. uri dopoldne bo na Glavnem trgu velika krožna kolesarska dirka.

JUGOVINIL

IZKORISTITE PRILIKO
ZNIŽALI SMO CENE DO 30 %
KONFEKCIJI IN GALANTERIJI

Dr. PAVEL LUNAČEK, član komisije za obveščanje javnosti

Glavne pomanjkljivosti naše zdravstvene službe

Po vojni se je znašlo zdravstvo pri nas v hudi zagati. Jugoslavija je sprejela najnaprednejšo socialno in zdravstveno zakonodajo v svetu. Za številne bolezni je zajamčeno brezplačno zdravljenje slehernemu državljanu. Tako se brezplačno zdravijo v bolnišnicah vse nalezljive bolezni, rakova obolenja, vse bolezni otrok do tretjega leta starosti, vse oblike tuberkuloze (kostne, pljučne, kožne itd.), spolne in duševne bolezni; brezplačna pa je tudi porodna pomoč in bivanje v bolnišnici zaradi nepravilnosti, ki so v zvezi z nosečnostjo ali porodom. Vsi socialni zavarovanci (in teh je v Sloveniji že okrog 50 odstotkov prebivalstva) uživajo brezplačno zdravljenje v bolnišnicah, zdraviliščih in okrevališčih. Za zavarovance so brezplačne vse dajatve ambulantno-poliklinične službe. Nasledek te širokogrudne zdravstvene zakonodaje je silen naval bolnikov, ranjencev, pohabljencev, porodnic itd. v naše zdravstvene ustanove. Ta silni naval se poveča še s tem, da je po vojni prebivalstvo zdravstveno bolj ogroženo kakor sicer. Po vsaki vojni, čeprav niti ni tako strašna, kakor je bila za nas druga svetovna vojna, niso zdravstveno prizadeti le vojaki, ki so bili na fronti, marveč tudi civilno prebivalstvo, posebno naraščaj. Zaradi prisilnega preseljevanja med vojno, pomanjkanja in vojnih grozot so se razširile razne infekcijske bolezni, posebno tuberkuloza, razširil se je revmatizem, naraslo je število duševno bolnih, v prvi vrsti psihonevrotikov. Tudi povojno množično preseljevanje prebivalstva v kraje, kjer ni higienskih pogojev za bivanje, pospešuje naraščanje rajraličnejših bolezni. Končno je hitra industrializacija naše države povečala že tako velik naval na zdravstvene ustanove, ker so nabava zaščitnih sredstev in naprav, zdravstvena prosveta in skušnje delavcev v ravnanju s stroji nujno zaostajali za industrijskim razvojem. — In naše zdravstvo? Iz prejšnjih člankov je razvidno, da naše zdravstvo zaenkrat ni in ne more biti sposobno, da bi v celoti izpolnilo ogromne naloge, pred katere je postavljeno.

1. Naše zdravstvene ustanove, posebno bolnišnice, so zastarele. Zvečine so stare nad pol stoletja. Čeravno se je prebivalstvo v zadnjih 60 letih v mestih močno pomnožilo (celo štirikrat in več), se stanje v teh ustanovah ni dosti spremenilo. Nekatere zdravstvene ustanove so po vojni celo občutno zmanjšale svoj posteljni sklad (na pr. bolnišnice za duševne bolezni in hiralnice). Med obema vojnama se ni skoro nič gradilo. Tako smo po drugi svetovni vojni prevzeli žalostno dediščino: zdravstvene ustanove, ki ne ustrezajo rastočim potrebam in napredku medicine, niti po svojem notranjem ustroju, niti po opremi, niti po posteljnem skladu. Pomanjkanje postelj po vojni smo premagovali z ene strani tako, da smo trpali bolniške postelje, kjer se je dalo, v premajhne prostore, z druge strani pa tako, da prezgodaj odpuščamo bolnike v domačo oskrbo, ki je večkrat pomanjkljiva. Oprema je v vseh naših bolnišnicah zastarela ali hibava. Aparature, instrumenti in instalacije ne ustrezajo niti za manjši obrat. Najhuje občutimo v bolnišnicah pomanjkanje vode, zlasti zadostnih količin tople vode in pomanjkanje ustreznega ogrevanja, ker je sedanja centralna kurjava zastarela, nehigienična in draga. Bridko občutimo hibavo kanalizacijo in prešibek in nestalen električni tok. Do sodobnih aparatov in kemikalij, ki so nujen pogoj za uspešno delo v bolnišnicah, skoro da ne pridemo. Zaradi faktorjev, ki veljajo za aparature in instrumente, si je nemogoče omisliti najpotrebnejše predmete. Spričo ogromnega napredka medicine v zadnjih letih bi morali naši specialisti pogosteje, v večjem številu in za daljšo dobo odhajati v zamejstvo, ali vsaj študirati novejše knjige, ki pa so postale tako drage, da so komaj dosegljive (knjiga Schintz »Rentgenologija« na pr., ki je stala leta 1951 3.600 din, stane danes 480.000 din). Kar zadeva instrumente, so v nekaterih bolnišnicah in klinikah tako izrabljeni, da bi jih morali v prid bolnikom že zdavnaj zavreči. Pregovor sicer pravi, da naj bo zdravnik-operater tako spreten, da zna z dletom žagati in z žago klesati. Toda instrumenti so večkrat taki, da se ob največji spretnosti operaterja operacija brez potrebe podaljšuje. Zaradi pomanjkljivih naprav je življenje zdravstvenega osebja in bolnikov stalno ogroženo. Iz prejšnjega članka je razvidno, da je razvijajoče se zdravstvo vplivalo celo na zdravstveno stavbarstvo, kajšele na notranji ustroj zdravstvenih zgradb. Ker smo v naših zdravstvenih središčih gradili le malo novega, je razumljivo, da hoče vsak vodja ustanove s skromnimi prezidavami doseči največji učinek. To se zvečine tudi posreči. Vendar so take prezidave in dozidave z ene strani silno drage, z druge pa mučne za bolnike in za zdravstveno osebje, saj ne moremo stavb med prezidavami zaradi vsakdanjih potreb popolnoma izprazniti, ker bi sicer še bolj zmanjšali pičli posteljni sklad.

Najbolj občutno je pomanjkanje sredstev na Medicinski visoki šoli, ki je nastanjena v prejšnji Splošni bolnišnici.

2. Zdravstveno osebje je bilo med vojno močno prizadeto. Številni zdravniki so v narodnoosvobodilni vojni izgubili življenje, mnogi se zaradi takratnih potreb niso mogli strokovno spopolnjevati. Tako je višje zdravstveno osebje utrpelo občutne izgube na količini in kakovosti. Srednjega in nižjega zdravstvenega osebja že pred vojno skoro nismo imeli, če izvzamemo sestre — redovnice. Po vojni smo morali spričo njihovega moralnopolitičnega razmerja do družbenih sprememb in slabe strokovnosti še te po večini odpustiti, kolikor se niso prostovoljno vključile v novo stvarnost. Tako se je tudi v pogledu osebja znašlo zdravstvo po vojni v hudi stiski — skoro brez nižjega in srednjega zdravstvenega osebja, s pomanjkljivim številom zdravnikov, ob rastočem številu oskrbovancev (bolnikov, ranjencev, pohabljencev itd.) in ob pomanjkljivih zdravstvenih ustanovah. Vlada LRS je kmalu po osvoboditvi s posebnim ukazom ustanovila popolno medicinsko fakulteto in kasneje Medicinsko visoko šolo. Bivše Ministrstvo za ljudsko zdravstvo je organiziralo številne šole za srednje in nižje zdravstveno osebje. Pičli zdravstveni delavci so bili s tem obremenjeni z novo nalogo — z vzgojo medicincev v zdravnike, kakor tudi z vzgojo številnega srednjega in nižjega zdravstvenega osebja. Do danes je že promoviralo na naši mladi medicinski fakulteti nad 400 zdravnikov in diplomiralo 239 medicinskih sester, 116 sanitarnih tehnikov, 59 rentgenskih pomočnikov, 208 babic, 239 otroških negovalk, 303 bolničarke itd. S pridobljeno diplomo pa to osebje še zdaleč ni sposobno za samostojno delo. Ne glede na to, da je bila izbira tega osebja spričo potreb v drugih panogah našega delovanja pomanjkljiva, je bila vzgoja, zlasti v praktičnem delu, nezadostna. Nezadostna je bila nekoliko zaradi tega, ker so se gojenci učili v zastarelih zdravstvenih zgradbah, ob nehigienskih pogojih, nekoliko pa zaradi tega, ker terja medicinski študij nenehno povezavo teoretičnega učenja s praktičnim delom. To pa lahko opravljamo v zdravstvu brez škode za bolnika le ob nenehnem nadzorstvu učnega in pomožnega učnega osebja. Ker je teh kadrov manjkalo, je zaostajala praktična vzgoja gojencev. To pomanjkljivost lahko odpravimo z obveznim stažem za vse zdravstveno osebje.

Ta bežni pregled daje le medlo sliko o preobremenjenosti majhnega števila zdravstvenega osebja, ki smo ga imeli po vojni in o pomanjkljivih a prenapolnjenih zdravstvenih ustanovah. Vzorne klinike in bolnišnice so pa prav tako za zdravljenje bolnikov, kot za vzgojo osebja nujno potrebne. Skoro 60 let stara Splošna bolnišnica v Ljubljani pa je morala prevzeti mimo povsem kurativne naloge tudi nalogo vzgajati skoro vse zdravstveno osebje in to zvečine za vso republiko.

In kje je znanstveno delo, ki bi ga morali opravljati kot najvišja zdravstvena ustanova v republiki? (Nadaljevanje jutri)

S poti na Bližnji vzhod

Obisk Cipru in prvi dnevi v Haifi

V Izraelu zelo primanjkuje stanovanj

Peti dan smo se s podzemsko železnico odpeljali v atensko pristaniško pristanišče Pirej. Zaradi brezvetrja je bilo neznosno vroče. Sedli smo pod platnen zastor pred zanemarjenim lokalom in opazovali pristanišče, ki je bilo polno ladij. Kmalu smo se z velikim motornim čolnom prepeljali na nasprotno obalo in se vkrcali na pet tisoč tonsko italijansko ladjo »Abazzia«. Komaj smo povečerjali, je ladja že odplula in prijeten vetrič je zapihljal čez palubo takoj, ko smo zapustili pristanišče.

Ponoči smo pluli skozi Cikladsko otočje ob atiški obali. Zaradi plodnosti in toplega podnebja so v starem veku imenovali te otoke »bisere Helade«. Vendar pa je sčasoma ta označba izgubila svojo veljavo. Mnogi otoki so sedaj zaradi pomanjkanja vode popolnoma goli. S plodnih otokov pa dobivajo sedaj vino, oljčno olje, svilo in južno sadje. Poskusili smo vino, ki ga konservirajo z borovo smolo, da se zaradi vročine ne pokvari.

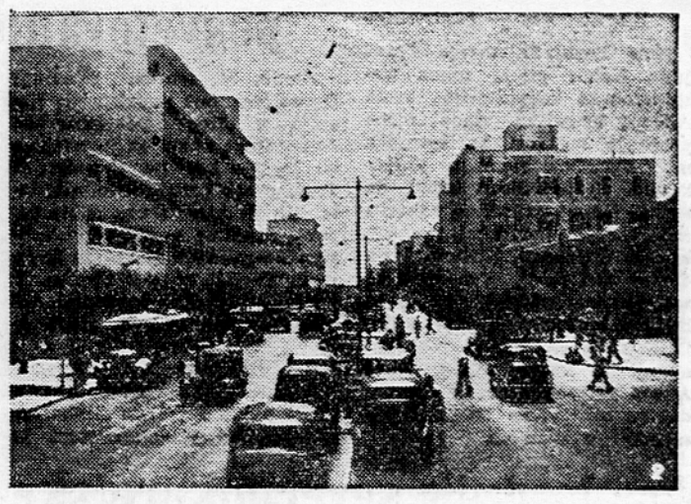
Naslednje jutro smo pluli skozi Dodekaneško otočje, ki so ga Italijani po vojni s Turčijo leta 1912 zasedli, leta 1947 pa je bilo združeno z Grčijo. Najbolj smo se približali obali Male Azije v prelivu med otokom Rodom in celino. »Otok cvetja«, kot ga imenujejo Grki, se nam je zdel čudovit. Deloma je sicer skalnat, vendar pa ima dovolj vode in je večinoma zelo ploden ter bujno poraščen. Prebivalci Roda so bili v starih časih znani kot dobri pomorščaki. Imeli so zelo močno trgovsko in vojno ladjevje ter so osnovali ob sredozemski obali številne kolonije. Glavno mesto otoka je podobno amfiteatru. Z morja nudi čudovit pogled. Stari del mesta obkroža srednjeveško zidovje. Veliko število mošej priča, da je med prebivalstvom mnogo Turkov.

Na krovu naše ladje je bilo zelo živahno. Potniki so bili večinoma Grki iz Cipra in Židje na poti v obljubljeno deželo. Na palubi smo imeli tudi 7 deklet, ki so se vedle zelo sproščeno in se niso dosti ozirale na ostale potnike. Bile so ves dan v kopalnih oblekah in so takšne prihajale tudi v jedilnico. Zvedeli smo, da so plesalke iz Hamburga. Neko popoldne so tudi izvedle odlomek iz svojega programa: pantomimični ples in skladen skupni nastop v ritmu melodije »Die Beine von Dolores«. Najmlajša izmed njih, dekle sedemnajstih let, nam je povedala, da so bile tri tedne v Trstu, sedaj pa da gredo v ciperske kabarete. Kaže, da ima mladi rod v Nemčiji kaj malo zavidljivo življenje, če mora tako mlad hoditi po svetu.

Drugi dan smo pluli ob ciperski obali, katere ni in ni hotelo biti konec. Ob rtu Gata, ki je podoben ribjemu repu, smo se obrnili proti severu in se še pred sončnim zahodom zasidrali v odprtem pristanišču Limassolu, v katerem je bilo le malo čolnov in nekaj jadrnic. Večji del potnikov se je tu izkrcal. Pristaniški delavci so nosili na ladjo vreče z rozinami.

Otok se je kopal v modrini morja in sončnem siju. Lepo je bilo gledati ostre obrise visokega Olimpa in Troodosa. Njegovi barvni odtenki so bili sila raznovrstni in rahli. Ko se je stemnilo, so nam svetile redke luči v mirnem mestu, ki je razvlečeno ob obali. Potniki, namenjeni v Haifo, so kupovali mesne konserve, kot da bi bile zastonj. Temu se nismo več čudili, ko smo naslednje mesece v obljubljeni deželi jedli samo zelenjavo.

V Larnaki, ki velja za prvo pristaniško in trgovsko mesto Cipra, smo se zasidrali kakih sto metrov od obale. Čokat mož s trakom okrog roke nas je peljal s čolnom na leseni pomol. Ko smo plačali vsak 5 šilingov, smo smeli oditi v mesto. Pod palmami so stale nizke starinske hiše. Trgovine so polne preprog, dragocenih prtov in svilenega blaga, ki ga tkejo domačinke. Zelo razširjeno je tudi lončarstvo. Ribiči nalovijo zelo veliko morskih gob. V tržnici najdeš vse, kar si moreš zaželeti. Za banano sem plačal 3 piastre, t. j. 14 dinarjev. Za isti denar dobiš dve pomaranči. Vendar pa življenje ni tako poceni, kot bi se zdelo. Ena oka, t. j. 1,286 kg svinjskega mesa stane 8 šilingov, t. j. 336 dinarjev, mesečna plača delavca pa dosega komaj 8 do 10 funtov, kar je okoli 8400 dinarjev, poleg tega pa je zelo težko najti zaposlitev.

Ulica »Neodvisnosti« v Haifi

V MODERNEM BABILONU

Kmalu smo bili s prtljago na haifskih ulicah. Prvo noč smo prespali na vrhu Karmela v nekdanjem britanskem taborišču, ki je sedaj dom za študente. Takrat si nisem mislil, da bo to moje stalno bivališče. Bili smo poleg najdražjega hotela v mestu »Megida«. Z zelenimi borovci porastel Karmel je zaradi svežega ozračja najdražja mestna četrt v Haifi. Večeri so prijetni in brez vročine, kakor pri nas poleti. Ker pa se je bilo treba povzpeti vsakokrat z avtobusom 200 metrov visoko, sem si želel stanovati bliže Iru (spodnjemu delu mesta), kjer sem bil na praksi pri »Solel Boneh«, enem izmed največjih gradbenih podjetij na Bližnjem vzhodu.

Mesta v Palestini so se zelo naglo razvila po letu 1924, ko se je zaradi pritiska poljske vlade zelo povečalo število priseljencev, ki so bili v veliki večini meščani. Z njihovim prihodom in kasneje s priseljevanjem Židov je začela rasti industrija in prvo židovsko delavstvo. Priseljevanje, ki je dobilo z ustanovitvijo židovske države ogromen obseg, je sedaj v glavnem končano. Medtem ko je 1950. leta prišlo v deželo 172.639 priseljencev in naslednje leto že 202.975, je prišlo predlanskim 173.901, lani pa samo 23.370 priseljencev. Iz Iraka in Jemena so se priselili Židje, ki so prišli brez vseh materialnih sredstev. Ne dosti manj revni so prišli raztreseni ostanki nekdaj močnega in bogatega evropskega židovstva. Izrael je klasičen sodobni primer porajajoče se družbe, katere člani so prišli skupaj iz vseh koncev sveta, iz držav z velikimi razlikami v kulturi in družbenem razvoju. Nedavni prebivalec severnoafriškega geta stanuje poleg izvoščka iz srednjeevropskega mesta. Jemeniti iz vroče arabske puščave le s težavo dojemajo moderni način obdelovanja zemlje. Novi priseljenci predstavljajo več kot 75 odstotkov celotnega židovskega prebivalstva Izraela, vendar se večina s presenetljivo naglico uči hebrejski jezik (ivrit) in se uvaja v novo okolje.

Dežela, v kateri se je po opisovanju iz biblijskih časov, ko so imeli bujno orientalsko fantazijo, cedilo mleko in med, je sedaj v dokaj slabšem položaju. Velik naval v deželo je povzročil neuravnovešeno trgovino z vsemi njenimi negativnimi pojavi. Zaradi nebrzdanih špekulacij so se zelo dvignile cene zemljišč. Najemnine so zelo visoke. Stanovanje je težko dosegljiv življenjski cilj. V navadi je »Schlüsselgeld« — enkratno plačilo 3000 do 4000 funtov za družinsko stanovanje, kar je samo vstopnina za vselitev, nakar se najemnino redno plačuje. Za takšno vsoto denarja pa je treba delati 3 do 4 leta, ne da bi pri tem kaj porabil.

Gradbena podjetja »Splošne federacije židovskih delavcev« (Histadrut), ki je vodilna sila vladne socialdemokratske stranke, gradijo tudi stanovanjske bloke, imenovane »šikune«, za katere vplačajo bodoči stanovalci v naprej polovico stroškov gradnje, ostanek pa povrnejo v 10 letih. Stanovanje je potem njihova last. Neka družina, katero sem obiskal, je plačala za tako stanovanje 6000 funtov. F. R.

ŠPORT

TURNIR MLADINSKIH NOGOMETNIH REPREZENTANC

Irska naš prvi nasprotnik

Bruselj, 31. marca. V prostorih nogometne zveze Belgije v Bruslju se je slovesno začelo peto prvenstvo mladinskih nogometnih reprezentanc. Tisk objavlja obširne članke in komentarje o bližnjem tekmovanju in udeležencih, vendar ne da je nobenih prognoz.

Naši mladi nogometaši so nastanjeni v Bruslju, prvo tekmo pa bodo odigrali proti reprezentanci Severne Irske v 80 km oddaljenem Brugesu. Trener jugoslovanskega moštva Vujadinović je za tekmo določil naslednje igralce: Divijački, Stanković, Milković, Kranjčič, Stefanović, Ognjanović, Jovanović, Mutibarič, Djurini, Damjanović in Babič. Fantje so dobro razpoloženi in imajo zaupanje vase.

Predsednik bruseljske občine je danes opoldne priredil sprejem za vse reprezentance, takoj zatem pa je naša reprezentanca odpotovala z avtobusom v Bruges. V primeru zmage bo drugi nasprotnik Jugoslavije zmagovalec iz srečanja Anglija : Belgija.

Danes
Hajduk : Železničar

Na stadionu Železničarja v Siški bo danes gostovala enajstorica Hajduka iz Splita, moštva, ki si je poleg nedavnih lovorik iz tujine v nedeljo sredi Beograda pribrilo nove možnosti, da bo letos ponovno lahko dobilo ime najboljšega nogometnega moštva v Jugoslaviji.

Prijateljska tekma z domačim Železničarjem bo Splitčanom dobrodošel trening pred odhodom v Zahodno Nemčijo, ljubljanskim obiskovalcem nogometnih tekem pa redka poslastica za uvod v letošnjo sezono.

Tekma bo ob 16 s predtekmo med mladinama Ilirije in Železničarja za prvenstvo ob 14.30.

Šport v kratkem

Košarkarji Železničarja iz Ljubljane, ki se v Kopru pripravljajo na prvenstveno tekmovanje, so v prijateljski tekmi premagali domačo Auroro 63:30.

V nogometnem prvenstvu koprske podzveze vodi po XVI. kolu Piran s 27 točkami pred Auroro 26, Odredom 20, Proletarjem 18, Izolo 15, Umagom 14, Solinami 12, Jadranom 11, Bujami 10, Brtonigilo 7 in Momjanom 2 točki.

Na kolesarski dirki za »Pokal Stojana« na Reki je v skupini juniorjev zmagal Puljčan Valjčič, pri seniorjih pa Rečan Calcina pred Ljubljančanom Blažunom.

Volkovi so letos navalili tudi v Slovenijo. Če bi hoteli vse postreliti, bi naši lovci porabili preveč dragocenega streliva. Lovska družina v Prestranku se je kaj kmalu znašla. Preteklo nedeljo je pričela z novim načinom lova. — Lovec teče za volkom, ga zgrabi za rep in volk je ujet. Koristi novega načina lova so velikanske. Udeležiti se ga bodo smeli tudi tisti, ki iz kakršnega koli razloga ne smejo nositi orožja.

Na sliki vidimo volka, ki ga je član lovske družine v Prestranku ujel za rep v gozdovih Javornika.

Smučarske tekme Enotnosti na Zelenici

V nedeljo, 5. aprila bo na Zelenici nad Tržičem klubsko prvenstvo Enotnosti v veleslalomu za člane, članice, mladince in mladinke. Alpski tekmovalci bodo nastopili v posebni skupini, skakalci v svoji in tekači prav tako v svoji skupini. Proga za vse bo dolga 1500 m z višinsko razliko 30 m in 30 vraticami. Začetek tekmovanja bo ob 10. Prijaviti se je treba v klubu do sobote ob 12. Vsak udeleženec naj si priskrbi dovoljenje za obmejni pas.

Sestanek tekmovalcev in tekmovalk bo v četrtek ob 19. v prostorih kluba.

Šport v Tolminu

Partizan v Tolminu je minulo soboto in nedeljo organiziral tekme mladink v odbojki, košarki in namiznem tenisu. Sodelovale so tekmovalke iz Cerknega, Bovca in Tolmina. V odbojki je Cerkno premagalo Bovec in Tolmin 2:0, Bovec pa Tolmin 2:0; v košarki se je srečanje med Cerknom in Tolminom končalo 27:14; v namiznem tenisu je Tolmin premagal Cerkno 5:0, Cerkno pa Bovec 5:0. —ko

ŠAH

TURNIR V MAR DEL PLATI

Spet dve zmagi naših mojstrov

V XIII. kolu mednarodnega šahovskega turnirja v Mar del Plati sta se spet uspešno uveljavila oba naša predstavnika. Gligorić je premagal Guimarda, Trifunović pa Maderno. Končane so bile še partije Najdorf : Lethelier 1:0, Pilnik : Jauregui 1:0 in Shocron : Burgalet 1:0, medtem ko bodo ostali igre nadaljevali.

Po XIII. kolu vodi Gligorić z 12 točkami. Za njim so Najdorf 10 in pol, Julio Bolbocham 9 (1), Eliskases 8 in pol (1), Trifunović 8 in pol itd.

Naša reprezentanca za dvoboj z Nemčijo

Šahovska zveza Jugoslavije je določila 12 igralcev, ki bodo zastopali našo državo na dvokrožnem turnirju z Zahodno Nemčijo v Rastattu. V poštev pridejo Gligorić, Trifunović, Fuderer, Udovič, Milič, Pirc, dr. Nedeljković, Rabar, Matanović, Andrić, Puc in Djuraševič. Vrstni red bo določen poznejše.

Pionirsko prvenstvo Ljubljane

Na letošnjem pionirskem prvenstvu Ljubljane v šahu je sodelovalo 14 odredov. Turnir je trajal od 15. februarja do 29. marca. Uspehi najboljših moštev so bili tile: 1. Zavod za gluho mladino 30 točk, 2. Klasična gimnazija 25 in pol, 3. V. gimnazija 24, 4. Osnovna šola Vrtača, ki je bila posebej pohvaljena, ker je imela najbolj disciplinirane in borbene pionirje. Našteta moštva so prejela za nagrado krasne šahe. Zavod za gluho mladino pa še prehodni pokal mesta Ljubljane.

Po slovesnem zaključku pionirskega šahovskega prvenstva Ljubljane sta France Zemva in Vlado Hren igrala s pionirji simultanko.

Po izpovedi redovnice T. Š. je Branka Jurca zanimivo opisala samostansko življenje in duševne borbe usmiljenke v knjižici

„... potem je zmagalo življenje“

ki jo dobite v vseh knjigarnah in podružnicah »Slovenskega poročevalca«. Po pošti jo razpošilja uprava »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, poštni predal 29 proti nakazilu vnaprej zneska 85 din na tek. račun pri Narodni banki št. 601-»T«-163.

Spretnega kolporterja

za prodajo listov v popoldanskih in večernih urah in z zaslužkom 3000 do 4000 dinarjev sprejme takoj

Podružnica »SLOVENSKEGA POROČEVALCA« PTUJ

KULTURNI RAZGLEDI

Glasbena kultura narodov Jugoslavije

(Štiri stoletja jugoslovanske glasbe)

»Glasbena kultura narodov Jugoslavije« — to je naslov prvega jugoslovanskega radijskega festivala, katerega bodo od 1. do 28. aprila vsak večer od 21.00 do 22.00 prenašale vse glavne radijske postaje v naši državi. V celoti torej 28 oddaj, ki bodo podale — tako vsaj se nadeja prireditelj festivala Združenje jugoslovanskih radijskih postaj — če ne izčrpen, pa vsaj zadovoljiv pregled naše glasbene preteklosti. Vsako teh oddaj bo spremljal komentar enega vidnih jugoslovanskih muzikologov, skladateljev ali javnih glasbenih delavcev, sodelovali pa bodo tudi številni odlični umetniki in ansambli, od katerih naj bodo omenjeni le zbor in orkester Slovenske filharmonije, Komorni zbor in Komorni orkester Radia Zagreb, beograjska, sarajevska in makedonska filharmonija ter Državni simfonični orkester Hrvatske z dirigenti Krešimirom Baranovičem, Milanom Sachsom, Friedrichom Zaunom, Samom Hubadom, Živojinom Zdravkovičem, Milanom Horvatom, Jakovom Cipcijem in Bogom Leskovicem. Tako naj bi bil festival resnična revija celotne naše produktivne in reproduktivne glasbene umetnosti.

Jugoslovanska glasba ni integralna celota, zato njenega pregleda ni bilo mogoče dati po epohah, marveč po kulturah posameznih narodov. Pri tem je bilo osvojeno načelo, naj se v vrstnem redu narodi z bogatejšo glasbeno preteklostjo menjajo z narodi, katerih glasba še nima pokazati velikih in številnih plodov. V skladu s tem principom je prve oddaje v festivalu zavzela hrvatska glasba, končne srbska, sredina je pripadla nam Slovencem, presledke pa bodo izpolnili Bosanci, Makedonci in Črnogorci.

Hrvatski muziki je posvečenih torej prvih sedem oddaj od 1. do 7. aprila. V prvi izmed njih bomo poslušali dela najstarejših hrvatskih ali bolje dalmatinskih skladateljev Ivana Lukačiča, Ivana Mane Jarnoviča in Lukše Sorkočeviča, ki bi bil nedvomno ostal neznan Hrvatom in svetu, da niso bili nedavno tega najdeni v Dubrovniku prepisi nekaterih njegovih skladb, izmed katerih bo na festivalu izvajana simfonija za 2 oboi, 2 rogova in godalni orkester. Druga oddaja bo posvečena Vatroslavu Lisinskemu, skladatelju ilirskega preporoda, tretja Ivanu Zajcu, četrta hrvatskim skladateljem nacionalne smeri Dobroniču, Matzu, Bersi, Široli, Baranoviču, Slavenskemu Gotovcu, Lhotki in Matetiču-Ronjgovu, peta hrvatskemu glasbenemu ustvarjanju do druge svetovne vojne, šesta hrvatski muziki v dneh ljudske revolucije in zadnja, sedma, sodobni hrvatski glasbi, v kateri bodo našli svoje mesto Šulek, Bjelinski, Brkanović in mladi Milko Kelemen. Komentarje k tem emisijam so pripravili profesorji Ivan Andreis, Zlatko Grgošević, Branimir Sakač in Slavko Zlatič.

Sledile bodo tri oddaje o glasbi v Bosni in Hercegovini izpod peresa Mladena Pozajića in Borisa Papandopula (8.—10. aprila). Prva teh oddaj bo obravnavala bosansko glasbo do osvoboditve, druga njen razvoj po osvoboditvi, tretja oddaja pa ima naslov »Odmev ljudske revolucije v delih sodobnih bosanskih skladateljev«. V nji bomo slišali dve deli: Pesem o Čiči Cvjetka Rihtmana in kantato Borisa Papandopula »Stojanka, majka Knežpoljka«.

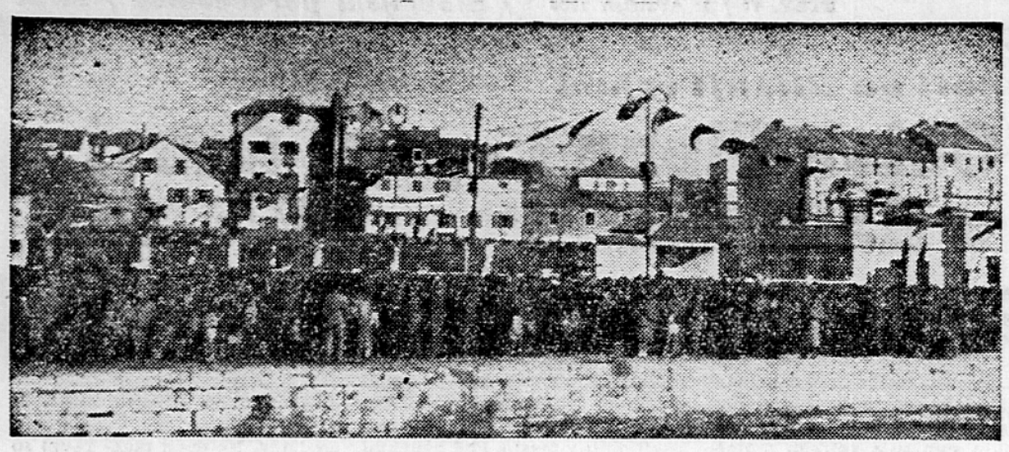
Z istim številom oddaj kot bosanska bo v festivalu zastopana makedonska glasbena kultura. Todor Skalovski bo v prvi prikazal makedonsko glasbo pred narodnoosvobodilnim bojem, Trajko Prokopijev makedonsko muziko v dneh borbe za makedonsko svobodo; Ladislav Palfi pa je avtor tretje oddaje, ki zajema sodobno makedonsko glasbeno ustvarjanje.

Naslednjih šest oddaj od 14. do 19. aprila je pripadlo naši glasbeni preteklosti. »Podoba Jakoba Petelina Gallusa« je naslov prve izmed njih in v njej bo profesor dr. Dragotin Cvetko orisal to markantno skladateljsko osebnost, ki šteje po svojem delu in razvojnem vplivu v isti krog kot velika renesančna mojstra Palestrina in Orlando di Lasso. Druga oddaja je posvečena Janezu Krstniku Novaku in njegovi dobi. O Novaku smo vedeli doslej le to, da je avtor neohranjene kantate »Kranjski občutki« na besedilo svetnika ljubljanskega deželnega glavarja Alojzija Canala. Lani pa je bila v Ljubljani odkrita partitura scenske glasbe, katero je Novak napisal k Linhartovi veseloigri »Ta veseli dan ali Matiček se ženi«. Ta najdba in pa najnovejša dognanja do katerih je v zvezi z njo prišel vestni raziskovalec naše glasbene preteklosti dr. Dragotin Cvetko, zahtevajo, da imamo Novaka za eno najbolj pomembnih osebnosti našega glasbenega življenja v 18. stoletju. Naslednje štiri dni oddaje je uredil profesor Vilko Ukmar. V prvi se bomo srečali s predstavniki slovenske glasbene romantike — od Jurija Flajšmana, čigar sveža in izvirna glasbena fantazija je bila še močno v nesorazmerju s kompozicijsko tehniko, mimo bratov Ipavcev, Antona Foerstarja in drugih do Frana Gerbiča, ki je bil že temeljito izšolan in naš prvi simfonik. V drugi so našli svoje mesto slovenski skladatelji na prehodu v naše stoletje, počenši z Ristom Savinom, našim prvim izrazitim opernim skladateljem do Emila Adamiča, Antona Lajovica in Janka Ravnika, ki so začeli svojo umetniško pot v Krekovih Novih akordih pa segli do naše moderne in jih imamo lahko za poslednje mejnike umetniško plodne in mogočne novoromantične dobe. Sodobni slovenski muziki sta posvečeni zadnji dve oddaji in sicer bomo v prvi poslušali dela Lucijana Marije Škerjanca, Marija Kogoja, Slavka Osterca, Blaža Arniča in Matije Bravničarja, medtem ko bo druga zajela ustvarjanje mlajšega in najmlajšega skladateljskega rodu: Švara, Kozine, Pahorja, mimo Šivica in Lipovška do Kreka in Daneta Škerla.

20. in 21. aprila sta na sporedu dve oddaji o glasbi v Črni gori izpod peresa Gordane Savič. V prvi bo obdelan začetek in razvoj črnogorske glasbene kulture do druge svetovne vojne, v drugi bo prikazana današnja črnogorska muzika.

Znana muzikologinja dr. Stana Djurić-Klajn je redigirala poslednjih sedem oddaj o glasbi v Srbiji. »Odmevi romantike v srbski glasbi« je tema prve oddaje v tej vrsti; naslednji dve bosta prikazali dve veliki in zasluţni osebnosti, namreč Josifa Marinkoviča in Stevana Mokranjca, četrta je posvečena srbskemu glasbenemu ustvarjanju na prelomu stoletij, to se pravi Davorinu Jenku, ki je bil Slovenec, a je svoja najboljša leta poklonil srbski glasbeni kulturi, Joksimoviču, Krstiču, Biničkemu, Bajiču in Stojanoviču; naslednji dve bosta zajeli glasbeno ustvarjanje pri Srbih med obema vojnama (Hristić, Konjović, Manojlović, Milojević, Živković, Bandur, Mihovil Logar (spet Slovenec!), Tajčević in Vučković), a poslednja, s katero se bo 28. aprila festival zaključil, sodobni srbski muziki in njenim najznačilnejšim skladateljem Danonu, Marićevi, Rajiču in mladima Trbojeviču in Peričiču.

Tak bo v glavnih potezah sporedprvega jugoslovanskega radijskega festivala, ki se bo — kot rečeno — začel danes zvečer ob 21.00 v vseh postajah naše radiodifuzne mreže in na katerega želimo opozoriti naše bralce. Združenje jugoslovanskih radijskih postaj pa se nadeja, da ta festival ne bo poslednji. Tako namerava prihodnje leto organizirati festival jugoslovanske glasbe. Razume se, da bodo letos pridobljena izkustva pri tem zelo dragocena, zato naj bi poslušalci sporočili svoje pripombe o letošnjem festivalu glasbenemu uredništvu Radia Ljubljana, Tavčarjeva 17, ali pa neposredno Združenju jugoslovanskih radijskih postaj in sicer Programski komisiji v Zagrebu, Jurišičeva štev. 4. dp

Že pred tretjo uro se je ob obali zbralo več deset tisoč ljudi, ki so nestrpno čakali prihod maršala Tita. Med glasnim govorjenjem ljudi so se slišale borbene in narodne pesmi in igranje harmonik. Prebivalci Splita in okolice so praznično razpoloženi čakali prihod ljubljenega maršala.

SLOVENSKI POROČEVALEC ZADNJE VESTI

Ameriška vlada proučuje možnost za sestanek Eisenhower — Malenkov

New York, 31. marca (Tanjug). Kakor pišeta znana washingtonska komentatorja brata Allsop, ameriška vlada resno proučuje možnost za sestanek med Eisenhowerjem in Malenkovim. Brata Allsop soditi, da zadnji razvoj dogodkov zahteva razgovor z ameriškimi zavezniki o tej možnosti. Komentatorja domnevata, da se bo možnost za sestanek vsekakor povečala, če bi novi sovjetski voditelji z dejanji dokazali, da je resnično upanje za njegov uspeh. Brata Allsop pa menita, da je prezgodaj za trditev, da bo prišlo do sestanka v kratkem.

Predsednik severnokorejske vlade se strinja s predsednikom kitajske vlade

Tokio, 31. marca (AFP). Kakor poroča radio Fenj ng, je predsednik severnokorejske vlade Kim Ir Sen izjavil, da je kitajski ministrski predsednik Cu En Laj podal svojo včerajšnjo izjavo o premirju na Koreji v popolnem soglasju s severnokorejsko vlado. Severnokorejska vlada v celoti odobrava izjavo Cu En Laja in izraža prepričanje, da bo storjen resen napredek za sklenitev premirja, če bo predlog sprejet. »Če zavezniki žele mir,« je dejal Kim Ir Sen, »morajo odgovoriti na izjavo Cu En Laja.«

Kitajsko uradno sporočilo OZN

New York, 31. marca. Predsednik Generalne skupščine OZN Pearson je prejel zvečer brzojavko kitajskega ministrskega predsednika Cu En Laja. Cu En Laj predlaga sklenitev premirja v Koreji v smislu svoje včerajšnje izjave. Brzojavka je po vsebini približno enaka včerajšnji Cu En Lajevi izjavi. Kitajska vlada želi, da se vsebina brzojavke sporoči vsem delegacijam članic OZN.

Čistka v vzhodnonemški partiji

Berlin, 31. marca (AFP). Vzhodnonemški radio poroča, da je bilo izključenih iz stranke 48 članov vzhodnonemške enotne socialistične stranke v Rostoku v pokrajini Mecklenburg zaradi »sovražnega stališča« do navodil stranke. Dvajset članov je bilo aretiranih.

Tuelon pride v Ljubljano

Francoski znanstvenik za nuklearno fiziko ing. Jacques Tuelon in ing. Vincent Lemoque, ki sta na poskusni vožnji s prvim atomskim avtomobilom, prispeta danes v Jugoslavijo. Kot smo izvedeli, bosta državno mejo pri St. Ilju prestopila okoli 8. ure zjutraj. Nadaljevala bosta pot preko Maribora ter Celja in prispeta okoli 10. ure v Ljubljano, kjer se bosta do kosila zadržala v »Slonu«. Popoldne nadaljujeta pot na Reko, kjer bosta ostala dva dni, od tam pa preko Zagreba v Beograd.

Pred važnim vojaškim posvetovanjem v Atenah

Atene, 31. marca. (Tanjug) Danes popoldne je prispel iz Neaplja v Atene poveljnik sil Atlantskega pakta za jugovzhodno Evropo admiral Carney. Iz Turčije sta prišla poveljnik letalskih sil Atlantskega pakta general Schlater in šef podpoveljstva Atlantskega pakta za Grčijo in Turčijo general Vyman. V spremstvu visokih vojaških funkcionarjev Atlantskega pakta je 40 višjih oficirjev.

Kakor se je zvedelo, bodo imeli predstavniki poveljstva Atlantskega pakta z grškim ministrom za obrambo Kanelopulosom in načelnikom generalnega štaba Kitrilakisom razgovore o obrambi balkanskega prostora, zlasti Trakije, o preskrbi vojaških enot z opremo ter drugih vojaških vprašanjih.

Pogreb kraljice Mary

London, 31. marca (AFP). — Danes so v Londonu slovesno pokopali kraljico Mary. Pokopana je bila v kapeli Windsorskega dvorca, kjer so posmrtni ostanki njenega sina Jurija VI., njenega moža Jurija V. in njunih prednikov. Žalna slovesnost je trajala 40 minut. Ves ta čas so streljali s topovi.

V aprilu bomo uvozili še 60.000 ton pšenice

Reka, 31. marca. Te dni pričakujejo v reškem pristanišču pet oceanskih ladij iz ZDA, ki bodo pripeljale nad 30.000 ton pšenice. Do srede aprila pa bo prispelo še sedem ladij s približno toliko pšenice iz ameriškega dela pomoči.

Tiskovna konferenca dr. Aleša Beblerja

Beograd, 31. marca. Po zborovanju je imel državni podsekretar za zunanje zadeve **dr. Aleš Bebler** konferenco z domačimi in tujimi novinarji.

Odgovarjajoč na vprašanje, če so v Londonu govorili tudi o tržaškem vprašanju, je dr. Bebler izjavil, da so o njem govorili v okviru splošnih vprašanj, ker je tržaško vprašanje eden izmed problemov, ki zadevajo ves miroljubni svet. Dr. Bebler je omenil, da po londonskih razgovorih ni bilo nobenih novih momentov v naših odnosih z Italijo, zlasti pa ne glede tržaškega vprašanja. Po londonskih razgovorih nista bila zaznamovana niti napredek niti nazadovanje v reševanju tega vprašanja. O tržaškem vprašanju je dr. Aleš Bebler izjavil tudi tole: »Prepričali smo se, da britanska vlada razume naše stališče v tržaškem vprašanju.«

Dr. Aleš Bebler je izjavil, da bi lahko začeli razgovore o konkretni rešitvi tržaškega vprašanja, če bi dobili z italijanske strani jasen in pozitiven odgovor na večkrat izraženo pobudo jugoslovanske vlade, da bi prišlo do neposrednega stika med jugoslovanskimi in italijanskimi državniki.

Na vprašanje, kaj je predsednik Tito mislil, ko je v Splitu dejal, da bo o londonskih razgovorih pozneje konkretneje govoril, je dr. Bebler odgovoril, da so rezultati londonskih razgovorov zelo ugodni in da ni izključeno, da je predsednik Tito izrazil namen, da bo pozneje podobneje govoril o vsebini teh razgovorov, kar je deloma že storil v današnjem govoru, ki ga je imel za Beograjčane.

Dr. Bebler je nato na vprašanje, če je bil govor o vojaških poroštvih Vel. Britanije Jugoslaviji, izjavil, da je pri razgovorih prevladovala misel o skupni obrambi v primeru napada, ne pa o izolirani vojni.

Odgovarjajoč na vprašanje, kako so v Vel. Britaniji sprejeli balkanski pakt, je dr. Bebler izjavil: »V uradnih, poluradnih in neuradnih razgovorih med našim obiskom smo se prepričali, da britanska vlada in britanski narod z vsem srcem odobravata ta sporazum in da se veselita perspektive, ki jo odpira.«

Jugoslavija : Severna Irska 5:1 (2:0)

Brušelj, 31. marca. V prvi tekmi mednarodnega turnirja mladinskih nogometnih reprezentanc je danes Jugoslavija v Brugesu premagala reprezentanco Severne Irske 5:1 (2:0).

Razstava Jele Trnkoczy

Ljubljana, 31. marca. Nocoj ob 18.30 je bila v prostorih Moderne galerije odprta razstava portretov in tihožitij slovenske slikarice Jele Trnkoczy. Otvoritve so se udeležili številni kulturni delavci in predstavniki kulturnih ustanov. Uvodne besede je spregovoril predsednik Društva slovenskih upodabljajočih umetnikov Gvido Birolla.

Razstava obsega okrog štirideset del v olju, ki so povečini nastala v zadnjem času. Jela Trnkoczy, ki je pred nedavnim razstavljala tudi v inozemstvu, s to razstavo potrjuje svoj sloves, ki jo uvršča med naše najvidnejše likovne umetnice.

Dnevne vesti

KOLEDAR

Sreda, 1. aprila: Bodko, Hugon, Mutimir
Četrtek, 2. aprila: Frančišek, Gojmir

SPOMINSKI DNEVI

1. IV. 1809. — Rojen pisatelj Nikolaj Gogolj.
1. IV. 1943. — Franc Rozman-Stane prišel na Koroško reorganizirat koroške partizanske čete.
1. IV. 1947. — Začetek del na mladinski progi Šamac—Sarajevo.

*

Rezervni oficirji »Oskar Kovačič« (Stara Ljubljana—Prule—Krim)! V nedeljo ob 8.30 zbor na karlovškem mostu, nato izlet čez Golovec in Orle k Urhu. Na razgledniih točkah orientacijske vaje. — Vodi major Jerkovič.

Delovni kolektiv Mestnega gradbenega podjetja »Megrad« v Ljubljani sporoča s tem vsem podjetjem, organizacijam in društvom, da nima nikakih razpoložljivih sredstev za dajanje podpor v denarju ali materialu in da v bodoče številnim prošnjam ne bo mogel več ugoditi in odgovarjati. — Delavski svet »Megrad«, Ljubljana.

Koroška je od 1. aprila dalje redno oskrbovana. — Planinsko društvo Celje.

Kolektiv podjetja »Drogerija«, Ljubljana, obvešča svoje odjemalce, da od sobote 28. marca naprej, zopet redno poslujeta novo preurejeni drogeriji »MOJCA« v Šiški (Celovška 61) in »DANICA« na Ajdovščini (Titova 20). Pridite in oglejte si lepo urejeni trgovini ter bogato in lepo sortirano zalogo. Kolektiv se za cenjeni obisk toplo priporoča.

Sveže morske ribe danes v ribarnici.

Ste že brali izpoved T. S. — »... POTEM JE ZMAGALO ŽIVLJENJE«? Pohitite z nakupom knjižice, ki jo dobite v vseh knjigarnah in podružnicah »Slovenskega poročevalca« in stane samo 85 din. Po pošti jo razpošilja uprava »Slovenskega poročevalca«, Ljubljana, poštni predal 29, proti nakazilu vnaprej zneska 85 din na tek. račun pri Narodni banki številka 601-»T«-163.

Kmetijska zadruga Češnjica pri Železnikih obvešča vsa društva, ustanove in družbene organizacije, ki se obračajo na podjetje s prošnjami za kakršnekoli prispevke, da nima na razpolago sredstev in zato v bodoče na prošnje ne bo odgovarjala.

PUTNIK LJUBLJANA

priredi 1. maja trodnevne izlete na Lošinj Mali, Rab, Crikvenico, Portorož in Plitvička jezera. Prijavite se v PUTNIKOVI poslovalnici v Ljubljani in zahtevajte prospekte. — Izkoristite izredno priliko in ne bo Vam žal. Vabimo predvsem delovne kolektive, da izkoristijo izlete za skupinska potovanja svojih članov!

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 1. aprila ob 20: Cankar: Kralj na Betajnovi. Zaključena predstava za ZSJ.
Četrtek, 2. aprila ob 20: Linhart: Matiček se ženi. — Zaključena predstava za sindikata Univerze in TVŠ.

OPERA

Sreda, 1. aprila: Zaprto.
Četrtek, 2. aprila ob 20: Dvorak: Rusalka. Abonma red C.

V tem tednu bosta sobotna operna in nedeljska dramska predstava namenjeni tudi podeželju. V soboto ob 20 umrizori Opera Gotovčevo opero »Ero z onega sveta«, Drama pa v ned. ob 20 B. Shaw: »Pygmalion«. Za obe ti dve predstavi sprejema naročila za rezerviranje vstopnic za podeželje Upr. SNG, telef. 22-526.

MESTNO GLEDALIŠČE, LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sreda, 1. aprila ob 20: A. Roussin »Otroci prihajajo«. Izven.
Četrtek, 2. aprila ob 21: I. Cankar: »Lepa Vida«. Abonma red GT in TSS. Vstopnice so tudi v prodaji.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE, LJUBLJANA, Mestni dom

Sreda, 1. aprila ob 19.30: Hašek-Reiman: Dobri vojak Švejk. Vstopnice so še na razpolago pri blagajni v Mestnem domu.

MESTNO GLEDALIŠČE NA JESENICAH

Petek, 3. aprila ob 19.30: Schöncher: Žena vrag. Gostovanje Hrvatskega narodnega gledališča iz Zagreba.
Sobota, 4. aprila ob 10 in ob 15: Pavel Golia: »Triglavska bajka« za osnovno šolo in gimnazijo na Jesenicah.
Sobota, 4. aprila ob 19.30: Pavel Golia: »Triglavska bajka«. Izven. Gostovanje tolminskega učiteljišča iz Tolmina.

KONCERTI

Violončelist Mirko Dorner, ki koncertira skupaj s pianistom Ivom Mačkom v petek v Filharmoniji, je odličen mojster svojega instrumenta. Izredne kritike v tujini ga štejejo med vodilne evropske soliste.

V Klubu kulturnih delavcev poje v četrtek, 2. aprila ob 20.30 ženski vokalni kvartet slovenske umetne in narodne pesmi.

8. abonmajski koncert za abonma A v ponedeljek dne 6. aprila, za abonma B v sredo 8. aprila ob 20.15 v Unionu. Dirigent **Bogo Leskovic,** solist **Ivan Pinkava,** violinist iz Zagreba. Vstopnice od 30—100 din v filharmoniji.

PREDAVANJA

Slovenska akademija znanosti in umetnosti vabi na javno znanstveno predavanje, ki je namenjeno širšim interesiranim krogom 2. aprila t. l. ob 18 bo predaval v dvorani SAZU akademik prof. dr. ing. Milan Vidmar o elektrifikacijskih problemih Jugoslavije.

LJUDSKA UNIVERZA V CELJU

V četrtek, 2. aprila bo na učiteljišču ob 19.30 predavala tovarišica Vrabič Olga o temi: Zgodovinski pomen pariške komune. — Vsi vljudno vabljeni!

RADIO

SPORED ZA SREDO:

Poročila: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00 17.00 in 22.00. — 5.30—7.05 Jutranja oddaja; 12.45 Zabavna glasba; 13.00 Z obiskov pri pionirjih; 13.15 Orkestri in solisti vam igrajo; 14.40 Koncertni valčki; 15.50 Zdravstveni nasveti; 16.00 Javna oddaja za delovni kolektiv tovarne kovinskih izdelkov livarne Titan v Kamniku; 17.30 Šolska ura za nižjo stopnjo — a) Koledar za april, b) Milenko Šober: Po Makedoniji I. del; 18.00 Naši solisti vam pojo operne arije; 18.30 Zunanje-politični feljton; 19.00 Radijski dnevnik in objave; 19.25 Glasbena medigra; 19.45 Zabavna glasba; 20.00 Idrijski večer; 20.45 Lahka glasba; 22.15—23.000 Ritmi in melodije.

OBVESTILA

KINO OBJAVA

Društvo slov. filmskih delavcev razpisuje abonma za IX. program študijskih filmskih predstav. Na splošno željo obiskovalcev bomo v tem programu ponovili predvajanje najbolj uspelih filmov iz prejšnjih sporedov, in to:
6. in 7. aprila: glasbeni film »Berlinski filharmoniki«.
13. in 14. aprila: barvni film »Žena mojih sanj«.
20. in 21. aprila barvni film »Immensee«.
Red A bo imel predstave vsak ponedeljek ob 17.30; red B isti dan ob 20; red C vsak torek ob 17.30 in red D isti dan ob 20. Vsi interesenti naj si zagotovijo vstopnice v predprodaji, da ne bo potem neupravičenih pritožb pred dnevno blagajno.

Prodaja vstopnic od 2. aprila dalje, vsak dan od 10 do 12 in od 16 do 17 pri blagajni Zrinjskega cesta 9. (»Triglav-film«), v nedeljo, 5. aprila pa od 10 do 12. Vse predstave bodo v Domu ljudske milice.

MARIBOR

DEŽURNA LEKARNA:

Sreda, 1. aprila: Lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE:

Sreda, 1. aprila ob 19.30: Bizet: »Carmen« Red LMS-1.
Četrtek, 2. aprila ob 19.30: Zajc: »Nikola Šubic Zrinjski«. Red B.

RADIO — MARIBOR:

Sreda, 1. aprila: od 12 do 16 prenos sporeda Radia Ljubljana; ob 16 kulturni pregled; ob 16.10 mariborski obrtniški zbor poje umetne in narodne pesmi; ob 16.30 poslušajte domača poročila; ob 16.40 zabavna glasba, vmes objave in oglasi; od 17 do 23 prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO — MARIBOR:

PARTIZAN: ameriški film: »Viva Zapata!«
UDARNIK: angleški film: »Hoffmanove pripovedke«.
POBREŽJE: francoski film: »Panika«.
STUDENCI: franc. film: »Prekleti«.

PTUJ:

MESTNI KINO: angleški film: »Mala balerina«.

mali oglasi

GOSPODINJSKO POMOČNICO na deželi sprejmem. Naslov v oglasnem oddelku. 4958-1
KUHINJSKO OPRAVO prodam. Ogled v sredo od 14. ure dalje, Postojnska 4. 4995-4
PLANINSKI VESTNIK — slovenčevo knjižnico kompletno prodam. Naslov v ogl. odd. 5253-4
GRAMOFON s ploščami in jedilni pribor za šest oseb prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 5252-4
TRGOVSKEGA POMOČNIKA, manufakturista, po možnosti aranžerja sprejmemo takoj. Ponudbe na ogl. oddelek pod »Manufakturist — aranžer«. 5369-1
ZA TERENSKO PRODAJO blaga mešane trgovske stroke sprejmemo verziranega uslužbenca. Ponudbe na oglasni oddelek pod »Komercialist«. 5370-1
HLEVSKI GNOJ prodam. Hradeckega cesta 41, Ljubljana. 5365-4
INSTRUMENTALNI OPTIK, vešč brušenja leč, prizem plan paralelnih stekel itd. želi zaposlitev kjerkoli. Ponudbe poslati na oglasni oddelek pod »Optik«. 5351-1
SOBICO oddam dekletu za v pomoč. Naslov v ogl. odd. 5356-1
POZOR! delamo najnovejšo »Nylon« trajno ondulacijo. Frizerski salon »Franhc«, Ljubljana, Copova 4 (prej Prešernova ulica). 5359-2
NA ZALOGI IMAMO večje količine češnjeve slame za steljo. Vprašati »Slovenija-Sadje«, Ljubljana, Copova 50, tel. 23-501. 5388-11
ZAMENJAM enosobno stanovanje za zemljo za večje. Informacije: Resljeva 22, Zelič. 5391-9
OPREMLJENO SOBO išče mirna vesdan odsotna nameščenka. Ponudbe pod »Mirna« na ogl. odd. 5394-9
TEHTNICE 1.000 in 500 kg kupimo. Ponudbe pod »Tehtnica« na oglasni oddelek. 5387-5
ŠPORTNI VOZIČEK ugodno prodam. Mirje 9 pritličje. 5389-4
JEDILNI IN KAVNI SERVIS za 6 oseb je naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku. 5386-4
GOSPODINJSKO POMOČNICO sprejmemo k tričlanski družini. Ponudbe pod »Ljubiteljica otrok« na ogl. odd. 5390-1
KOMPLETNO OPREMO za točilnico iz hrastovega lesa v dobrem stanju in pult iz hrastovega lesa z veliko etažero za delikatesno trgovino ali slaščičarno, sposobno, prodam za vsako ceno. Kajfež, Florjanska 4., Ljubljana. 5349-4
PRODAM veliko železno blagajno in veliko pločevinasto banjo. Naslov v ogl. odd. 5366-4
OTROŠKI TRICIKEL — železen prodam za 3000. Fototehnika Titova cesta 15. 5364-4
SNAŽILKO za 4 urno dnevno zaposlitev sprejme državno gospodarsko podjetje. Ponudbe poslati pod »Nastop takoj«, na ogl. odd. 5383-1
VAJENCE sprejme Pleskarstvo in soboslikarstvo »1. Maj«, Ljubljana, Stari trg 3. 5376-3
BALONSKI PLAŠČ, nov svetel, moški, za srednjo postavo prodam. Naslov v ogl. oddelku. 5377-4
RAZNE OKVIRJE za slike, nove prodam. Naslov v ogl. odd. 5382-4
SENA več tisoč kilogramov kupimo. Njegoševa 15. 5380-5

100 USPEHOV NA EN OGLAS V SLOVENSKEM POROČEVALCU

MODERNO SPALNICO prodam. Krekova 17, desno od 15.—17. ure, Moste. 5378-4
KRMILNO REPO, peso, korenje prodam. Brenk, Virmaše — Škofja Loka. 5358-4
AVTO OPEL, Super Dinamo Remi 6 Voltov prodam, Tobias, Domžalska 3., Ljubljana. 5355-4
KABINET oddam za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v ogl. odd. 5362-9
ZA SOBICO pomagam v gospodinjstvu. Naslov v ogl. odd. 5354-9
KOLPORTERJA spretnega in agilnega za prodajo listov v popoldanskih in večernih urah z zaslužkom 3.000 do 4.000 din na mesec sprejme takoj podružnica »Slovenskega poročevalca« in »Ljubljanskega dnevnika« v Ptuju. 5381-2
PRODAMO večjo količino spiralnih svedrov SS in WS od dimenzije 0.4 mm do 20 mm po zmernih cenah. »Avto-servis« Ljubljana, Prešernova 52 (bivša Bleiweisova) telefon 21-705. 5291-4
VEČ VAJENCEV za avtomehanično, avtokleparsko, avtoličarsko in tapetniško stroko sprejmemo s 1. julijem. Samo pismene ponudbe na »Avto servis« Ljubljana, Prešernova cesta 52. 5292-3
SPREJMEMO TAKOJ v delo več avtokleparjev in avtomehanikov z dobrim strokovnim znanjem. Nadalje sprejmemo enega navadnega delavca za čiščenje delavniških prostorov. V mesecu juniju sprejmemo dva pralca avtomobilov. Plača po dogovoru. Ponudbe na »Avtoservis« Ljubljana, Prešernova 52. 5295-1
OSEBNI AVTO »CITROEN« — v brezhibnem stanju z rezervnim razstavljenim motorjem prodamo. Ogled od 8 do 12 ure. Naslov v ogl. odd. 5329-4

Umrla mi je ljuba žena, mama, nonna in bisnonna

Marija Kramer

roj. FLEISS

v visoki starosti 86 let.

Na zadnjo pot jo bomo spremili iz mrliške vežice sv. Marije na Zalah dne 1. aprila 1953 ob 16.30 na pokopališče Žale.

Ljubljana, Bistrica ob Sotli, Trst

Žalujoči: mož Andrej, sin Jurij z družino, vnuki in vnukinje, pravnuki in pravnukinje ter ostalo sorodstvo.

HIDROELEKTRARNA VUZENICA

potrebuje za obratovanje:

elektrotehnike s prakso na hidroelektrarnah za mesto vodje izmen in stikalničarjev, absolvente delovodske šole elektro in strojne stroke za mesto stikalničarjev, strojnikov, obratnih električarjev in strojnih ključavničarjev.

Prošnje z opisom kvalifikacije in dosedanjega službovanja poslati na naslov: HE VUZENICA v izgradnji, MARIBOR, Heroja Tomšiča 2/II.

KINO

»UNION«: mehik. film: »En dan življenja«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
»KOMUNA«: amer. barvni film: »Na otoku s teboj«. Tednik: Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.
»SLOGA«: franc. film »Vse poti vodijo v Rim«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20.
»SOČA«: amer. barvni film: »Na otoku s teboj«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 10—11 ter od 15 dalje.
»TRIGLAV«: nemški film »Maja v tenčici«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje
»SISKA«: nemški film: »Maja v tenčici«. Tednik Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.
»LITOSTROJ«: avstrijski film »Eva podeduje raj«. Predstava ob 19.30. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.
CELJE UNION: slov. film »Jara gospoda«.
CELJE DOM: francoski film »Encore«.
BLED: francoski film »Slavčki v kletki«.
KAMNIK: angl. barvni film »Čarobna temnica«.
ZADOBROVA: italijanski film »Beg v Francijo«.
VEVČE: amer. barvni film »Dama v hermelinu«.
BREŽICE: ameriški film »Napolnimo čaše«.
ŽALEC: slovenski film »Kekec«.
KRANJ — STORŽIČ: amer. film »Hiša na 92. cesti«. Predstave ob 16. 18 in 20.
JESENICE »Radio«: angleški film: »Begunec«. — Predstave ob 18 in 20.
JESENICE — Plavž: angleški film »Fanny«. Predstave ob 18 in 20.

UMRLI

Sindikalna podružnica Drž. sekretariata za notranje zadeve, LRS sporoča, da je umrl njen član **FERDO VIGELE,** ravnatelj gimnazije. Pogreb bo v sredo, dne 1. aprila ob 15.30 iz Nikolajeve mrliške veže. — Sindikalna podružnica Drž. sekretariata za notranje zadeve

V cvetu mladosti me je po kratki in težki bolezni zapustil moj nadvse ljubljeni sin HERMAN TONIC. Pogreb dragega pokojnika bo 1. aprila 1953 ob 16 z Žal, kapelice Sv. Jožefa. Neutolažljiva mama Betka in zaročenka Darinka.

Umrl nam je 30. 3. naš ljubljeni mož, oče, dedek, tast, brat, stric in svak **VINKO PIRNAT,** davčni inšp. v p. Pogreb bo v Kranju v sredo ob 17. — Žalujoča žena, hčerka in sorodniki. Kranj, Zürich, Višnja gora.

Radiokluh »Brata Blažič« sporoča vsem članom in prijateljem žalostno vest, da je 30. marca 1953 umrl njegov član in bivši predsednik tov. **HERMAN TONIC.** Na zadnji poti ga spremimo danes, 1. aprila 1953 ob 15.30 z Žal. Uprava Radiokluba.

ZAHVALE

Ob bridki izgubi naše prababice, babice in mame **APOLONIJE POTRATA** izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo vsem prijateljem in znancem za izraze sožalja, darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti. — Žalujoči družini Potrata in Menzinger.

Ob bridki izgubi našega dragega moža in očeta IVANA BENEDIČIČA se prisrčno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in spremili pokojnika na njegovi zadnji poti. Zlasti smo dolžni zahvalo dr. Fedranu, tov. Vramičevi, pevcem za ganljive žalostinke in vsem darovalcem vencev. Marija Benedičič s hčerami.

Ob bolestni izgubi predobrega očeta **ANDREJA BOBNARJA,** čebelarja-posestnika, se toplo zahvaljujemo vsem darovalcem vencev, godbi, govornikoma, gasilcem ter vsem, ki ste se udeležili pogreba. Žalujoča družina Bobnarjeva — Cerklje.

VREME

Napoved za sredo. Ponoči povečana oblačnost z manjšimi padavinami v vzhodnih predelih Slovenije. Nato izboljšanje do delno oblačnega vremena. Temperatura bo nekoliko padla.

Dr. Josip Edgar Leopold-Lavov 45

KARTUZIJA PLETERJE IN PARTIZANI

SPOMINI

Naročil je, naj poiščejo v skladišču kako obleko, češ da moram svojo redovniško obleko sleči. Začuden sem ga pogledal. Prinesli so obleko in me poslali v tisto sobo, v kateri sem bil čez poldan, in mi naročili, naj se nemudoma preoblečem. Tam sem našel neko ponošeno obleko, staro, oguljeno, svetlo sive barve, brez telovnika, hlače skoraj prozorne, na enem kolenu raztrgane, brez naramnic ter star ponošen plašč hubertus. Preoblekel sem se. Obleka mi je bila mnogo preširoka. Hlače so mi neprestano uhajale, ker ni bilo naramnic. Zeblo me je, ko sem moral svojo toplo volneno obleko zamenjati za to lahko poletno. Edina rešitev je še bil hubertus, ki je bil sicer star, a je vendarle še nekoliko grel. Klobuka mi niso dali, svojo belo, volneno redovniško obleko pa sem moral pustiti tam. Kdo ve, kam je šla in kako so jo pregledovali, ko so me odpeljali.

Ko sem se oblekel, sem se vrnil v glavno sobo. Ko so me zagledali, so nekako posmehljivo rekli: »No, zdaj ste vsaj podobni človeku. Ker tu nimamo zapora, boste morali prenočiti v Krškem. Avto že čaka spodaj!«

Nato sta me oba gestapovca odpeljala v Krško ter naročila ječarju, da me mora spraviti v samico. Ječar je odgovoril, da nima niti ene prazne.

»Potem morate eno izprazniti!«, se je glasilo povelje.

Res so izpraznili eno, v kateri je bilo zaprtih več ljudi. Nato so gestapovci odšli. Ječar je izpolnil prijavnico. Ko sem mu rekel, kdo in kaj sem, mi je dejal:

»Saj vas poznam od prej, ko ste prihajali na okrajno glavarstvo. Zakaj so vas pa zaprli?«

»To pač ni težko uganiti!«, sem mu odvrnil. »Gotovo ne zato, ker sem njihov prijatelj in sodelavec!«

Vsaj en znanec, sem si mislil. Naprosil sem ga za kos vrvice, da bi si pripasal hlače, da jih ne izgubim. Celico so uredili in sem vstopil. Bila je precej vlažna, temna in hladna. Za večerjo sem dobil nekaj črne kave. Kruha sem še imel in tako je bilo vse v redu. Bil sem utrujen, ker prejšnjo noč nisem zatisnil očesa, ves dan pa nisem ničesar jedel. Zato sem dobro spal, čeprav v ječi. Včeraj sem bil še svoboden, danes pa zaprt — tako je pač v življenju! Nikdar ne veš, kaj te čaka.

Glavni gestapovec mi je pred odhodom še rekel, naj vse napišem, kar vem o partizanih in njihovih simpatizerjih, potem pa da me bodo izpustili. Drugi dan sem nekaj pisal, večidel pa sem ležal, ker še nisem vedel, da to ni dovoljeno. Za kosilo sem dobil dobro krompirjevo juho in hlebec kruha. S tekom sem pojedel, ker sem bil zelo lačen. Zunaj se je že stemnilo, v celici je gorela električna luč, jaz pa sem ležal in razmišljal.

Ni mi bilo prijetno pri duši. Nenadno so se odprla vrata in v celico sta stopila tista dva gestapovca.

»Kaj že spite?«, me je vprašal prvi. Nato je nadaljeval: »Bili smo v Pleterju, toda v Mariboru je lepše.«

Sprva si nisem mogel raztolmačiti te prispodobe. Takoj nato pa mi reče:

»Vstanite, gremo dalje! Vzemite tudi kruh s seboj, ker vam bo prav prišel.«

Kam zdaj? Spet v avtomobil in šlo je proti severu. Že smo se peljali zkozi Radeče, potem Zidani most, — torej proti Mariboru. In res, prišli smo v Maribor. Zdaj sem seveda izgubil vsako upanje na vrnitev v Pleterje.

Gestapovci so imeli s seboj razne pakete. Pred neko hišo smo se ustavili. Gestapovci so pobrali pakete in jih odnesli v hišo. Šofer je ostal spodaj. Čez nekaj časa so se vrnili in odpeljali smo se pred glavni urad mariborskega gestapa. Tam je tisti glavni gestapovec izpolnil zame zaporni nalog ter izginil, oni drugi pa me je odpeljal v zapor v Mariboru. To je velika kaznilnica za moške in ženske. Takrat se je imenovala »Gerichtsgefängnis Marburg a. D.« Leži ob Dravi. Gestapovec je na vratih pozvonil. Vrata so se odprla, vstopili smo in prišli v pisarno. Moglo je biti polnoč. Gestapovec je spet naročil, da me morajo zapreti v samico, kakor da so se bali, da ne bi s svojim ugledom neugodno vplival na druge. Službujoči uradnik je odgovoril, da ni niti ene samice prazne. Vse je natlačeno s »političnimi zločinci«.

»Mora biti!« je vztrajal gestapovec.

»Potem moram eno izprazniti,« je menil uradnik.

Spet so vzeli osebne podatke, mi odvzeli vse stvari, čeprav nisem skoraj ničesar imel, ter me odvedli v celico št. 57 v drugem nadstropju. Tisti, ki je bil prej notri, je moral drugam. Prinesli so mi dve odeji. V celici je bilo hladno. Postelja je bila pričvrščena k zidu, vzglavnik masten in umazan, prav tako tudi slamnjača, tako da se je človeku gabilo leči nanjo. Odeje so bile še kolikor toliko. Bolh ni bilo.